

ГРАЖДАНСКИ СЕКТОР

„ТРЕТИЯТ СЕКТОР” И МЕСТНОТО САМОУПРАВЛЕНИЕ (ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ЕДНО ИЗСЛЕДВАНЕ)

Желка Генова, Веселина Жекова

Резюме

Гражданските структури стоят по-близо до съответните социални групи в местната общност, познават по-добре реалните им потребности и могат да спомогнат за намиране на по-адекватни и по-приемливи решения. Те са в състояние да дефинират проблем (на целева група или общност) и да привличат гражданите за участие в решаването му. В гражданското общество и неговите структури има ресурс за участие в разработването и осъществяването на местни политики и решаване на проблеми на местната общност, но този ресурс не се използва пълноценно и ефективно.

Ключови думи: гражданско общество, неправителствени организации, местна власт, общинска администрация, общински съвет, местни политики

"THIRD SECTOR" AND LOCAL GOVERNMENT (RESULT OF ONE STUDY)

Zeljka Genova, Vesselina Zhekova

Abstract

The civil structures stand closer to the social groups in local communities, they are better aware of their real needs and can help to find a more adequate and acceptable solutions. They are able to define the problem (of the target group or community) and involve citizens in solving it. In civil society and its structures there is a resource for participation in the development and implementation of local policies and solving problems of the local community, but this resource is not completely and efficiently utilized.

Key words: civil society, non-governmental organizations, local authorities, municipal administration, municipal council, local policies

Въведение

Мисията на третия сектор е да осигурява чрез своите специфични инструменти по-динамично развитие в определени проблемни области на икономическия и социалния живот. Гражданското участие при планирането и изпълнението на местни политики за икономическо и социално развитие е ключов принцип в съвременното управление. През последните години се наблюдава тенденция на нарастващ интерес от страна на неправителствените организации към съвместна работа с органите на местна власт.

Досегашният опит показва, че взаимодействието неправителствени организации – местна власт по отношение на местното развитие се изразява в организирането и провеждането на обществени консултации. Въпреки липсата на задължение за приемане на препоръките на участниците в консултирането, то е важно, защото: (1) осигурява баланс на интересите при планиране на мерките за развитие; и (2) осигурява възможност за подготовка и представяне на предложения за алтернативни действия. Други форми за взаимодействие като съвместно изпълнение и участие в оценката на изпълнението на

политиките за местно развитие са сравнително инцидентни и не са нормативно регламентирани.

Повечето от финансираните проекти от Европейския съюз изискват прозрачност в управлението на общинските управи, граждански контрол върху тяхната дейност, стимулиране на гражданското участие в процесите на вземане на решение, и не на последно място – партньорство в разрешаването на спорове при определяне на местните приоритети. Голяма част от неправителствените организации имат опит в стимулиране на гражданския интерес и активно участие в обществения живот, в проучване и насочване на общественото мнение, в обединяване на интереси и разрешаване на спорове и конфликти. За съжаление някои местни власти нямат изградена практика да популяризират своята дейност и да търсят обществена подкрепа. Проявяват недоверие към дейността на неправителствените организации и считат, че партньорството само ще забави разрешаването на проблемите. Друга сериозна пречка е практиката на предпочитане към определени неправителствени организации.

Гражданските структури са естествен и ключов участник в процеса на местно развитие. Именно това определя тяхната роля във всички етапи на процеса на управление на местното развитие. В съответствие със своята мисия гражданските структури са призвани чрез участие в различни форми за взаимодействие с местната власт, да съдействат за правилното формулиране на целите за развитие, да изразяват своите позиции по отношение на приоритетните действия и разпределението на публичните ресурси. Отговорността за крайните решения, обаче остава в правомощията на демократично избраните органи на местната власт.

Естественият стремеж на неправителствените организации е ориентиран към задълбочаване на взаимодействието с местната власт в съответствие с обществените цели на отделните организации. Често обаче този стремеж е мотивиран по-скоро прагматично, отколкото идеалистично и се свързва с достъпа до финансовите ресурси за изпълнение на „собствени“ проекти.

Моделът за взаимодействие между третия сектор и местната власт включва отделни компоненти на този процес (*Граф. 1*):

- **участие в консултации** при формулиране и планиране на изпълнението на политиките за местно развитие;
- **пряко изпълнение на конкретни мерки**, насочени към местното развитие – самостоятелно или в сътрудничество с местната власт, изпълнение на проекти, предоставяне на услуги;
- **участие в извършването на мониторинг и оценка** на изпълнението на мерките за икономическо и социално сътрудничество.

Основните практики на неправителствените организации за изпълнение на политиките за местно развитие са:

- **изпълнение на собствени проекти** – гражданските структури могат да участват пряко като бенефициенти в изпълнението на проекти по различни схеми за безвъзмездна помощ, финансирани от различни публични източници – общински или републикански бюджет, финансови средства от европейските фондове или други публични източници;
- **изпълнение на съвместни проекти** – неправителствените организации съвместно със структурите на местната администрация могат да участват пряко, като бенефициенти в изпълнението на проекти по различни схеми за безвъзмездна помощ, финансирани със средства от европейски фондове или други донорски програми;
- **извършване на професионални консултантски услуги** – някои организации са изградили капацитет за разработване и изпълнение на проекти за извършване на професионални консултантски услуги.

Графика 1 Ролята на гражданските структури при планиране и изпълнение на политики за местно развитие

Източник: Взаимодействие между гражданския сектор и местната власт, Проект „София, Плевен, Сливен – добро управление в полза на гражданите“, финансиран от ОП „Административен капацитет“, съфинансирана от ЕС чрез ЕСФ

Тези проекти имат стопански характер и се изпълняват въз основа на правилата за възлагане на обществени поръчки.

За да е в състояние да оказва необходимия конструктивен натиск за пълноценно сътрудничество, третият сектор се нуждае от допълнително самоорганизиране, създаване на трайни или адхок коалиции и мрежи. В този контекст изграждането на капацитет за взаимодействие с местната власт е един от основните проблеми за ефективност на гражданското участие в управлението на местната власт.

За да участват ефективно във взаимодействието с местната власт, неправителствените организации трябва да: (1) познават областите на компетентност на местната власт; (2) познават нормативната уредба; (3) имат достъп до информация за местните политики; (4) организират съвместни действия с други неправителствени организации; (5) познават и да имат капацитет да прилагат институционалните и неформални механизми за участие във взаимодействието с местната власт.

Тези изисквания налагат необходимост от предприемане на конкретни мерки за изграждане и поддържане на капацитета на гражданските структури. Подходящ инструмент за това е прилагането на принципите на стратегическото планиране, а именно: (1) определяне и оповестяване на мисията на организацията; (2) формулиране на визия на организацията; (3) идентифициране на заинтересованите страни от дейността на организацията; определяне на нейните цели. (Граф. 2).

Устойчивостта на неправителствените организации се състои най-вече в способността им да работят ефективно, без да се нуждаят от постоянен поток от ресурси отвън, т. е. да могат да разчитат на себе си. Този капацитет не е свързан само с финансовата устойчивост, а включва и социална, политическа, организационна и управленска устойчивост (Доклад „Българският неправителствен сектор в контекста на развитие“, 2003: 91). Липсата на обща и кохерентна визия сред членовете, загубата на доверие и ангажимент сред заинтересованите страни, прекалено бързия растеж и прекомерната диверсификация представляват толкова сериозна заплаха за съществуването и оцеляването на една организация, колкото и липсата на финансиране.

Участието на неправителствените организации във взаимодействието с местната власт е дълъг процес, който изисква съсредоточаване, време, усилия и ресурси, за да се постигнат основните критерии за качество; компетентност и безпристрастност; прозрачност и ефикасност.

Графика 2 Принципи на стратегическо планиране за изграждане на организационен капацитет на неправителствените организации



Източник: Взаимодействие между гражданския сектор и местната власт, Проект „София, Плевен, Сливен - добро управление в полза на гражданите“, финансиран от ОП „Административен капацитет“, съфинансирана от ЕС чрез ЕСФ

Основни сфери на взаимодействие между гражданските структури и структурите на местната власт

Според международната класификация на неправителствените организации /ICPNO/ основните сфери на дейност в третия сектор са: **култура, културно наследство, изкуство, образование и наука, здравеопазване, социални услуги, екологична среда, развитие и жилищно осигуряване, правозащита, екология, филантропия и**

доброволно участие, международни дейности, професионални и бизнес асоциации и съюзи.

Социалната политика е един от основните приоритети за неправителствените организации. Много организации в третия сектор имат изразена чувствителност за несъответствията между повечето социални програми на правителството, на регионалните органи на управление и действията в тази сфера. Опитът на гражданските структури (Доклад „Българският неправителствен сектор в контекста на развитие“, 2003: 49) показва, че голяма част от социалните програми на правителството са неефективни, недостатъчни или са насочени в погрешна посока. Неправителствените организации смятат, че са в състояние съществено да допринесат в изготвянето и прилагането на такива програми, но не им е предоставена възможност да участват. Анализът и обратната връзка най-често не се чуват от правителството. Вследствие на това държавата се самозалъгва, разчитайки на обратната връзка, генерирана само в собствената ѝ система, а тя често се оказва неточна.

В анализи и констатации на организации в третия сектор се изразява загриженост за проблеми на основни социални групи - **младите хора**, които развиват „култура на емиграция“, **малцинствата** най-вече ромите, **пенсионерите и майките с малки деца**, **съхраняване на околната среда**.

Бедността е често срещана тема в дневния ред на неправителствените организации (Доклад „Българският неправителствен сектор в контекста на развитие“, 2003: 49), но тя се възприема и интерпретира като причина за други явления, като корупцията, отпадането от училище и др. Въпреки, че гражданските структури проявяват силна чувствителност към бедността като явление, концептуализирането им е все още слабо и ограничено в рамките на идеята за „липса на доходи“. Много малко неправителствени организации, залагат намаляването на бедността, като цел на развитието, свързана със структурни промени, овластяване и самоорганизиране.

Третият сектор проявява активност към **защитата на околната среда**. Идеята за устойчиво развитие (ПРООН: 1999) все още не е достатъчно възприета от неправителствените организации. Те не смятат екологичните проблеми за елемент от всяка програма за развитие с целенасочени усилия за подобрене. Българските граждански структури виждат само основната роля на околната среда във връзка с развитието на туризма или я признават като приоритет на Европейския съюз.

Като цяло **неправителствените организации** са по-неспособни да дефинират приоритетите за развитие на национално ниво, но са **по-уверени** в поставянето на проблеми относно **местното равнище**. Най-компетентни са, когато се говори за развитието на собствените им подсектори като например: **образование, хора с увреждания** и т. н. Това отново демонстрира фрагментираното естество на третия сектор в България. Неговите лидери и активисти рядко обсъждат въпроси извън собствената си сфера на действия и експертни познания и подценяват значението на това да се разбира по-добре „голямата картина“.

Местните политики, в разработването и осъществяването на които третият сектор, местната власт и нейната администрация могат да си взаимодействат, са:

1. Социална политика

Спектърът на предоставяните от общините социални услуги е широк и се определя както от държавната социална политика, така и от желанията на хората от общините (Наръчник за новоизбрани кметове и общински съветници, 2011: 40). След 1990 г. преобладаваща част от неправителствените организации в България насочват дейността си към социалната сфера – предоставяне на социални услуги, подпомагане на уязвими групи, защита на правата на децата, гарантиране на качествено и достъпно образование, подпомагане на заетостта, насърчаване на социалното предприемачество и

децентрализация на услугите. Конкретните дейности, които неправителствените организации осъществяват, до голяма степен зависят от капацитета на самите организации, от спецификата на населеното място, от територията на която те осъществяват дейността си, от нуждите на целевите групи към които е насочена дейността им. Ориентацията на гражданските организации към социалната сфера намира аргументация във все още недостатъчното количество, многообразие и качество на социалните услуги, особено за по-уязвимите групи от обществото. Естествените елементи на социалната политика, в които гражданските организации могат ефективно да взаимодействат с местната власт са: услуги за уязвими групи; здравеопазване; образование; култура; младежки дейности и спорт.

В тези посоки действащото законодателство предвижда различни форми за участие на неправителствените организации в процеса на предоставяне на различни видове социални услуги. В чл. 4, ал. 3 и ал. 4 от Закона за социалното подпомагане законодателят по категоричен начин е решил държавната политика в областта на социалното подпомагане да се осъществява съвместно между държавата в лицето на отделни нейни институции на национално и местно ниво от една страна, и от друга – Националното сдружение на общините в Република България, представените на национално и местно равнище организации на работодателите, работниците и служителите (които са неправителствени организации), както и други представители на юридически лица с нестопанска цел, които осъществяват дейност в обществена полза, създават условия и съдействат за реализирането на програми и проекти в тази област (Трифенова, 2008: 10-11).

В отговор на общоевропейските приоритети се въвежда задължителното планиране на социалните услуги в пет годишен период. По този начин се осигуряват условия за промяна в практиката на местните органи и местната администрация, като се преминава от пасивна към активна социална политика на местно ниво, на базата на дългосрочно планирано развитие на социалните услуги. През периода 2010 – 2011 г. се разработват и приемат областни и общински стратегии за развитие на социалните услуги за петгодишен период. В рамките на този процес местните власти осигуряват участието на заинтересованите страни, граждани и неправителствени организации; осъществяват детайлни анализи на потребностите от услуги, както и определени цели, приоритети, ресурси, очаквани резултати, индикатори за изпълнение. На базата на заложените приоритети и мерки, общинските съвети приемат *Годишни планове за развитие на социалните услуги на общинско равнище*.

С последните изменения на Закона за социалното подпомагане в чл. 24а за първи път в българското законодателство е предвидена възможност неправителствените организации доставчици на социални услуги да получават финансиране от общинския и/или републиканския бюджет. Средствата не се предоставят самоцелно, а в резултат на проведен конкурс за възлагане на социални услуги.

Съгласно чл. 35 от Закона за социално подпомагане на неправителствените организации е предоставена възможност и за участие в обществени съвети, създавани от общините. Тези съвети се създават от общинския съвет и имат за цел да оказват съдействие и помощ на общинската администрация при извършване на дейностите по социално подпомагане, както и да упражняват контрол върху тяхното осъществяване. В чл. 52, ал. 3 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане се предвижда възможност като член на обществения съвет да бъдат избирани и юридически лица, които имат отношение към дейностите по социално подпомагане, в което число по безспорен начин попадат и неправителствените организации.

2. Икономическо развитие

Местното икономическо развитие е специфична област за взаимодействие между третия сектор и местната власт. Развитието на общините зависи от тяхната способност да се приспособяват към динамичното местно, национално и световно пазарно стопанство. Условието за икономическо развитие са в пряка зависимост от способностите на местните общности да мобилизират своя потенциал за прилагане на стратегически подходи при планиране и изпълнение на различни инициативи за развитие на местната икономика (Трифенова, 2008: 24). Местната власт влияе върху местното икономическо развитие, най-вече чрез регулаторни процедури, които налага на бизнеса.

Съществуващите практики са свързани с процеса на планиране на местното развитие и разработването на общински програми за развитие и управление. В чл. 26 ал. 1 на Закона за регионалното развитие е предвидено областният управител да председателства областния съвет за развитие, а сред неговите членове като представители на третия сектор присъстват делегиран представител на регионалните сдружения на общините на територията на областта и делегиран представител на областните структури на национално представените организации на работодателите и на работниците и служителите.

Освен изброените до момента възможности за участие на юридическите лица с нестопанска цел в състава или в заседанията на отделни държавни органи, законодателят признава правото на участие на конкретни представители на гражданския сектор като: (1) Националното сдружение на общините в Република България, (2) Национално представените организации на работодателите и на работниците и служителите, (3) сдружения, развиващи дейност в конкретна сфера, като равностойни партньори на държавата при вземане на решения от национално и местно значение.

Взаимодействието по отношение на местното икономическо развитие се базира на силните страни на всички участници в процеса и осигурява общо увеличаване на техния потенциал, респективно развитието на общината и подобряване на условията за живот в нея.

3. Околна среда

Опазването на околната среда е ключов въпрос за съвременното общество и устойчивото развитие. Тези въпроси са свързани със състоянието на природното равновесие, с условията на живот, както и с намаляване и елиминиране на неустойчивите модели на производство и потребление. Постигането на устойчиво развитие е безспорен приоритет и на Европейския съюз. Основните въпроси в тази сфера са: (1) запазване на биоразнообразието; (2) опазване на природата; (3) свръх експлоатация на екологичните ресурси; (4) възможности за използване на нови енергийни източници; (5) изменения в климата и др.

Именно в тези области активността на неправителствените организации е особено подчертана. Те обикновено организират различни кампании, свързани с наболели за местните общности проблеми. Също така участват и в реализирането на проекти, чрез изпълнението на които пряко се подобрява състоянието на околната среда и се изгражда култура за природосъобразен начин на живот. Между много екологични организации има изградени добри практики за работа в мрежа.

4. Взаимодействие по планиране и програмиране на средствата по линия на структурните фондове

Един от основните принципи, залегнал в регламентите на Европейския съюз и в основата, на които функционират Структурните фондове, е принципът на партньорство. Този принцип предвижда страните членки да осигурят обширно и ефективно участие на

регионални, местни и други държавни органи, икономически и социални партньори, както и други подобни и компетентни организации в планирането, изпълнението, наблюдението и оценяването на европейските фондове (Трифенова, 2008; 24). Неправителствените организации като представители на едни от субектите партньори могат да работят успоредно с националните, регионалните и местните власти в официално партньорство в различните органи, отговорни за използване на Структурните фондове в България. Гражданските структури разполагат с няколко възможни механизма, съгласно приетите към момента постановления на Министерски съвет за включването им в процеса по планиране, програмиране и оценяване на средствата от Структурните фондове, а именно: (1) участие в работни групи, подготвящи отделните Оперативни програми; (2) участие в Комитети за наблюдение по различните Оперативни програми; (3) участие в смесени консултативни органи на национално, регионално или местно ниво, които имат функция да съгласуват приоритетни политики, да консултират съдържанието на Оперативните програми, областни и общински планове, програми и стратегии относно планирането на Структурните фондове на Европейския съюз.

Посочените сфери на взаимодействие между третия сектор и местната власт не изчерпват всички възможности. Това са сегменти в националните и местните политики, които най-силно влияят върху живота на гражданите и най-често могат да предизвикат „осъзната самоорганизация за постигане на общи цели“.

Според Европейската стратегия за иновации и добро управление (Наръчник за общините, изготвен по поръчка на Министерството на регионалното развитие и благоустройство и НСОРБ, 2012) доброто местно управление е от фундаментално значение, защото е най-близко до гражданите и им предоставя основни за техния живот услуги. На това равнище те могат да усетят ясно принадлежността си към предприемането на действия в полза на обществото. Основната цел на Стратегията е да мобилизира и стимулира действия от страна на заинтересованите страни на национално и местно ниво така, че гражданите от всички европейски страни да се възползват от доброто демократично местно управление посредством постоянно подобряване на качеството на местните публични услуги, ангажиране на населението в обществения живот и провеждане на политики, съответстващи на законно обоснованите очаквания на гражданите.

Предвид дефинираният изследователски интерес – **проблеми на взаимодействието между местната власт и гражданските структури** в конкретното емпирично проучване са включени само неправителствени организации вписани в Регистъра на Община Пловдив - заявили желанието си за съвместни с общината дейности.

Данните за вписаните в този регистър неправителствени организации свидетелстват за сравнително висок относителен дял на граждански сдружения с мисия, цели и задачи, ориентирани към **търсене на решения на социални проблеми и проблеми на специфични (рискови) целеви социални групи** – 25 от 82 официално включени в Регистъра неправителствени организации. Този факт предопредели и формирането на извадката (единиците на наблюдение) в изследването (*Приложение 1*). В анализа на регистрираните данни са включени и данни за контролна група неправителствени организации, избрани на случаен принцип.

С изследването на връзките и взаимодействията между местната власт и организации в третия сектор **се цели разпознаването и ранжирането на основни проблеми и противоречия, както и възможности за решаването и преодоляването им.**

В регистрацията на необходимите за анализа данни се използва **анкета** за проучване на статута, капацитета, дейностите и взаимодействието на конкретни неправителствени организации. Директното анкетно проучване със специално подготвена

за целта анкетна карта, позволи запознаване и навлизане в атмосферата на гражданските сдружения.

В конкретното емпирично изследването се търси решение на следните задачи:

1) количествено и качествено проучване на неправителствени организации, за да се създаде основа за тяхната идентификация в обществото и изграждането на реална визия за съществуването и ролята им;

2) проучване на моделите на партньорство между неправителствените организации (работещи в сферата на социалните дейности) и местната власт по основни въпроси, свързани с прилагането на публични, преди всичко социални политики;

3) изясняване на проблема за ефективността на практиките и механизмите на взаимодействие на неправителствените организации с местната власт.

Актуалният поглед върху състоянието на третия сектор в община Пловдив и партньорството му с местната власт, би бил полезен за публичните и гражданските институции в техните инициативи за подобряване на състоянието на третия сектор, действащ на територията на община Пловдив, както и на партньорството между двете страни.

Инструментариумът на изследването е разработен върху концепция, понятиен апарат и индикатори, структурирана в четири блока:

Блок 1 – Обща информация за анкетираниите неправителствени организации:

- година на регистрация, в каква полза са регистрирани, каква е основната насоченост на дейността, какъв е обхвата на дейността им;
- състояние на материалната, финансовата и информационната осигуреност на организацията;
- състоянието на човешкия ресурс в организациите.

Блок 2 – Взаимоотношения на неправителствената организация с местната власт:

- информираност, относно политиките на Общинския съвет и каналите за набиране на информация;
- информираност за социалната политика на местната власт;
- участие на неправителствената организация в разработването на местни политики;
- форми на участие на неправителствената организация в разработването на местни политики;
- проблеми в комуникацията с местните власти, при осъществяване на работата на неправителствените организации.

Блок 3 – Взаимоотношения и взаимодействия на неправителствената организация с местната администрация:

- организиране и участие на неправителствените организации в съвместни с местната администрация инициативи (мероприятия);
- реализирани съвместни проекти с администрацията;
- кандидатстване за финансиране и спечелени проекти по общински програми.

Блок 4 – Проблеми на неправителствената организация:

- проблеми и трудности в комуникацията с местните власти, при осъществяване на работата на неправителствените организации;

- човешкият ресурс в организациите и нуждите от информация, обучение и консултации, което би дало възможност в бъдеще да се фокусират информационните и обучителните дейности спрямо потребностите;
- предложения за подобряване връзките и взаимодействията между третия сектор и общинския съвет;
- предложения за подобряване връзките и взаимодействията между третия сектор и общинската администрация.

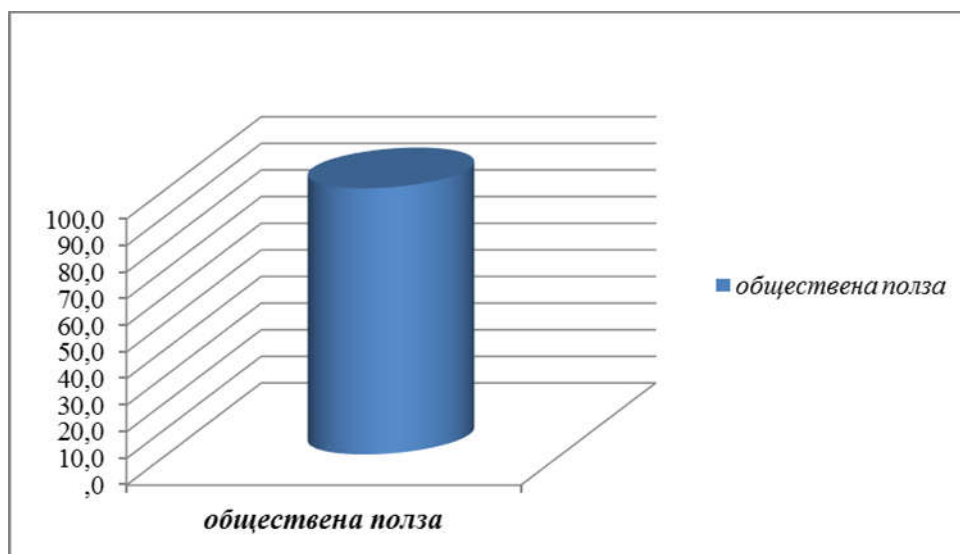
Формулирани са общо **45 въпроса**, обособени в следните три групи:

- закрити въпроси – с посочени възможности за отговор;
- смесени въпроси – освен посочените варианти за отговор, се изисква и допълнителен коментар
- отворени въпроси.

1. Организационен профил и капацитет на изследваните организации в третия сектор

Анализът на гражданските структури не би могъл да започне с нещо друго освен с разпределението им по вид – фондация или сдружение с оглед възможностите, които предоставя регулиращия документ, а именно Законът за юридическите лица с нестопанска цел.

Според получените резултати 100 % от анкетираните организации са регистрирани като сдружения. Разбира се, причините за това сдружението да е по-разпространената правноорганизационна форма на гражданските структури могат да бъдат субективни (негативните конотации на думата „фондация“, формиращи в годините на прехода) и обективни (предоставената от закона възможност на сдруженията да събират членски внос, с което се гарантира известна финансова осигуреност), но техния детайлен анализ е извън обхвата на настоящото изследване. Всички изследвани неправителствени организации са регистрирани в обществена полза (100%). Този факт е показателен за тяхното активно участие в общественния живот (*Фигура 1*).

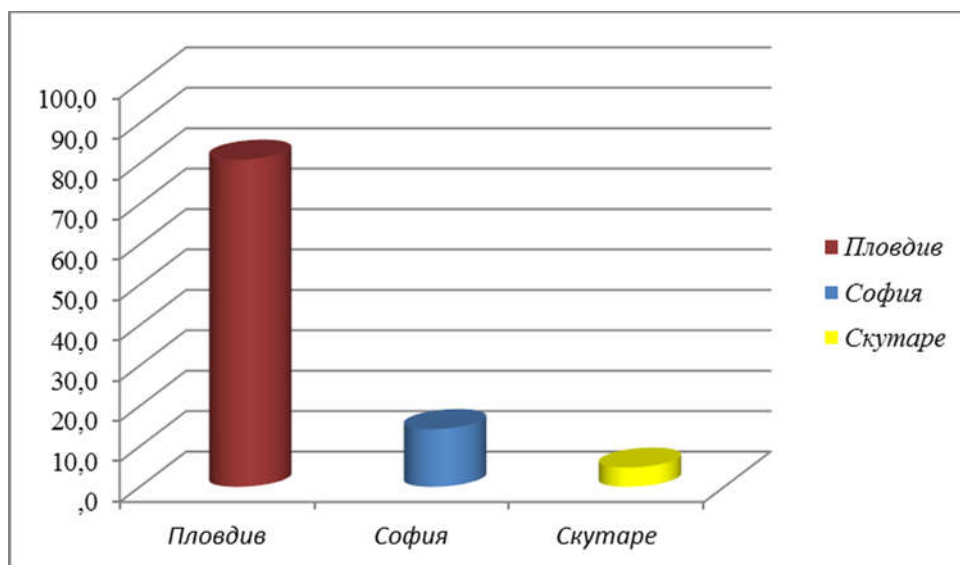


Фиг. 1 Разпределение на изследваните неправителствени организации според формата им на регистрация (относителни дялове в %)

Доколко важно е разпределението на организациите по място на регистрация? Дотолкова, че да се определи дали интересът към структури от подобен вид идва от малките населени места с техните проблеми или по-скоро този интерес е инициатива за създаване на неправителствени организации и се проявява в големите населени места, където са типични проблемите на обществото и на неговото развитие.

Резултатите от изследването подсказват, че количествен превес имат организациите в големите градове и най-вече в областните центрове – Пловдив (81%) и София (14,3%), за сметка на тези, които действат в малки населени места (Фигура 2).

В това разпределение на резултатите няма нищо неочаквано и необичайно, но в същото време може да се счита като ясен сигнал за по-ниската активност на неправителствените организации там, където е необходима сериозната им намеса от гледна точка на проблемите, свързани с устойчивото развитие на малките населени места.



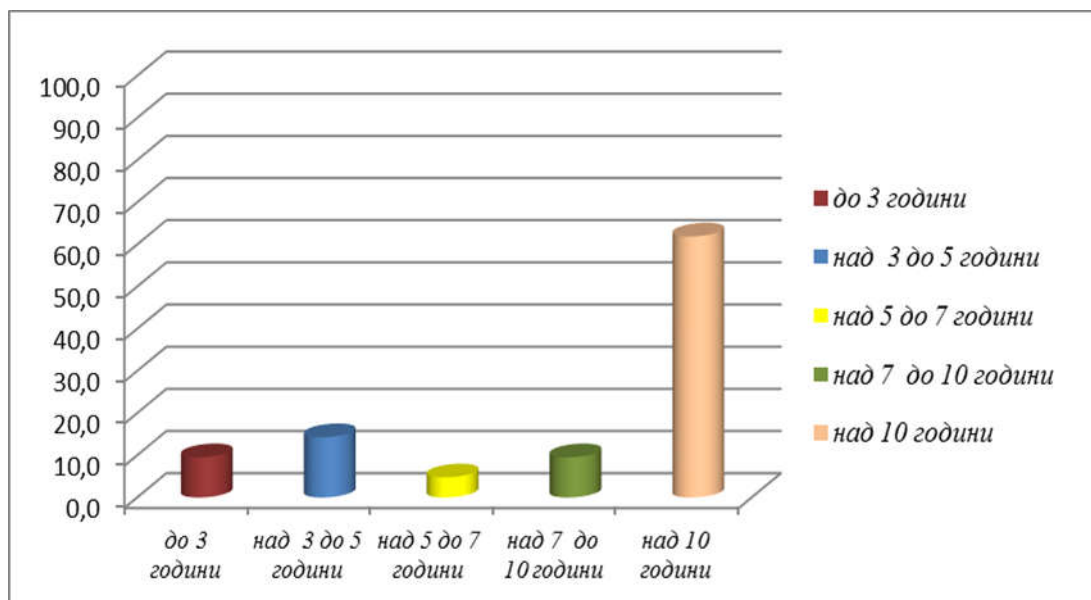
Фиг. 2 Разпределение на изследваните неправителствени организации според седалището им (относителни дялове в %)

Сравнителен анализ на качествено състояние на организациите от третия сектор, функциониращи в големите градове и тези, регистрирани в малките населени места е излишен. Вероятният резултат от подобен анализ е повече от ясен – капацитетът, ресурсната осигуреност, възможностите за осигуряване на донорски и други финансови средства, както и уменията на наличните човешки ресурси са в пъти по-добри при неправителствените организации от големите централни общини. Това е валидно и за имиджа на подобни организации, функциониращи в големите градове, в сравнение с имиджа на неправителствените организации от малките общини.

Данните от изследването разкриват и друга полезна информация за организационния профил на неправителствените организации от Община Пловдив. Възрастта на една организация е важен критерий както за оценката на нейното функциониране и управление, така и за стабилността и атрактивността на сектора. С оглед настъпилите промени в икономическата и социалната обстановка в страната е изключително лесно да се предположи, че атрактивните възможности, предоставяни от Европейския съюз чрез разнообразни финансови инструменти - предприєдинителни и присєдинителни фондове ще провокират интереса към обособяване на този вид сдружения. Трябва да се отбележи също, че допълнителния принос за новорегистрирането на неправителствени организации се допълва от променените и може би от улеснените процедури в Закона за юридическите лица с нестопанска цел, който замени действащия до

2000 г. Закон за лицата и семейството. Разпределението на отговорите на въпроса за периода на съществуването на неправителствената организация са представени на *Фигура 3*.

Това разпределение подсказва, че очакването за нарастване на регистрираните неправителствени организации с навлизането на европейските фондове, както и с ориентацията на държавните и местните органи на властта у нас да работят с тях, и разбира се с новите законови възможности за регистрация на неправителствените организации се потвърждава.

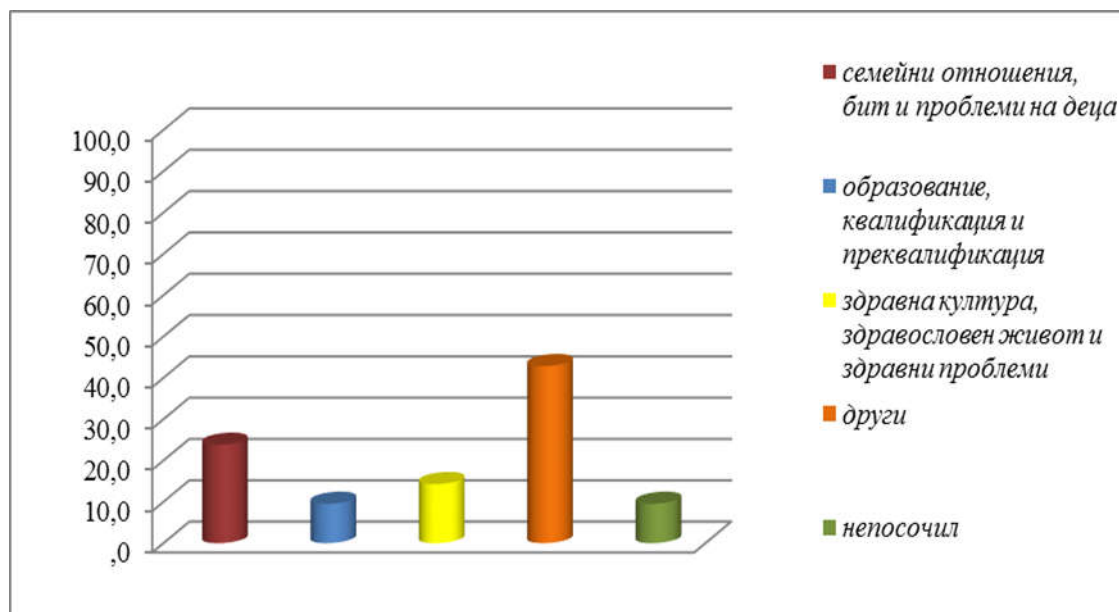


Фиг. 3 Разпределение на изследваните неправителствени организации според периода на съществуването им (относителни дялове в %)

От резултатите става ясно, че 14,3% са новосъздадени, което дава основание да очакваме, че тези граждански структури носят духа на новите реалности, в които секторът трябва да разшири своя дял за решаването на проблемите на обществото и да даде своя принос за развитието му като гарант за утвърждаване на демократичните ценности. Данните от проучването разкриват и друга полезна информация за организационния профил на изследваните организации от третия сектор. Най- висока интензивност на регистрациите се наблюдава през периода 2003 – 2009 г. Налице са някои обективни фактори, обясняващи до известна степен активната регистрация на неправителствени организации точно през тези години. В периода след 2002 г. стартират редица възможности за тяхното включване в усвояването на предприсъединителните фондове.

2. Области на действие на организацията

Организирането на неправителствените организации по какъвто и да е начин за класифициране на тяхната дейност към момента е трудно. Неправителствените организации, представени в това изследване са с предмет на дейност, ориентиран към проблеми в: семейството, бита и децата; образованието, квалификацията и преквалификацията; здравната култура, здравните проблеми и здравословния начин на живот (*Фигура 4*).



Фиг. 4 Разпределение на изследваните неправителствени организации според сферата им на дейност (относителни дялове в %)

След изложените по-горе данни за правно-организационната форма, седалището и възрастта на неправителствените организации, неизменно следва въпросът в кои сфери на дейност функционират активните неправителствени организации от целевия район. Поради факта, че изследването е насочено към организации, работещи в областта на „социалните дейности“, възможните отговори в анкетните карти са насочени именно в тази сфера, като в същото време е предоставена възможност на анкетираните да посочват и друга, различна от „социалната“ сфера на дейност.

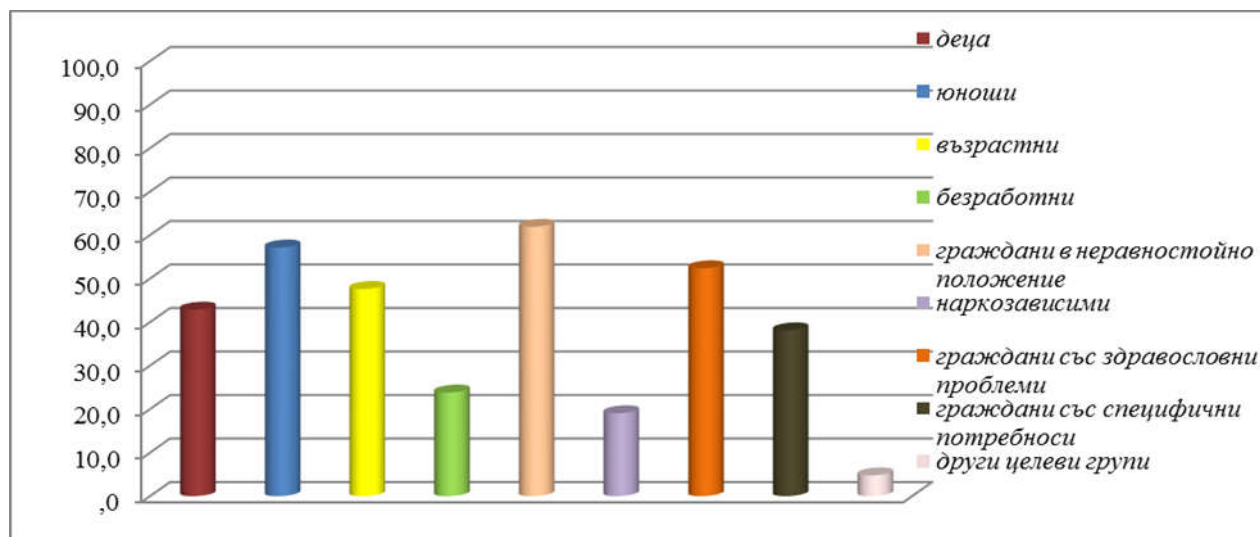
Всяка четвърта от изследваните организации работи по проблемите на семейните отношения, бита и проблемите на децата (23,8%); по здравните проблеми (14,3%); по проблеми на образованието и квалификацията (9,5%).

В други сфери на дейност¹, между които демокрация, бедността, младежка активност и изяви, религия, благотворителност, консултантска дейност са насочили усилията си 42,9 % от изследваните неправителствени организации. Това са ключови проблемни области от живота на обществото и към настоящия момент, нуждата от активна обществена намеса при решаването на тези въпроси е категорично необходима.

3. Целевите групи

Според получените резултати, представени на *Фигура 5*, водещо място заема целевата група граждани в неравностойно положение (61,9%), следвана от юношите (57,1%) и гражданите със здравословни проблеми (52,4%).

¹В анализа включваме само тези допълнителни дейности, които се различават от основните. Голяма част от анкетираните неправителствени организации посочват в графата „допълнителни“ своите основни дейности, предоставени обаче в по - описателен характер.



Фиг. 5 Разпределение на изследваните неправителствени организации според ориентираността им към решаване на проблеми на отделните целеви групи (относителни дялове в %)

Безспорна е значимостта на тези целеви групи, но не по-малко значими са проблемите на всяка от останалите целеви групи. Зад този факт се крие и недостатъчната ангажираност с общите проблеми на обществото – безработица, проблеми на децата, слабо развита икономика и др.

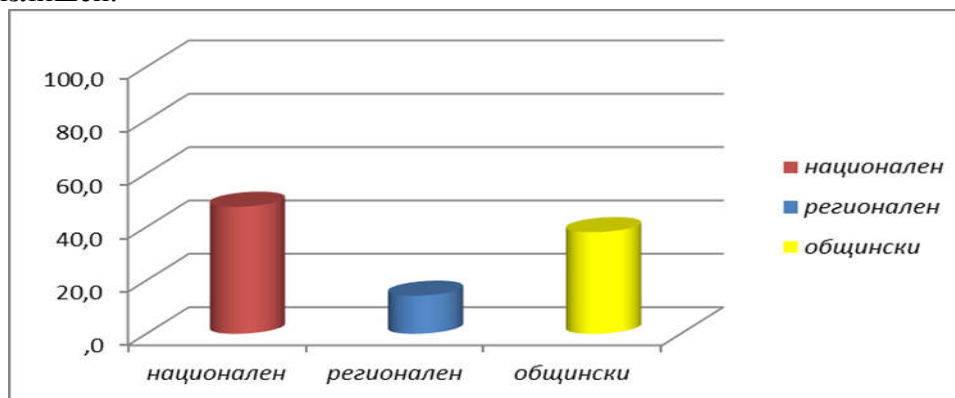
Сред посочените в графата „други целеви групи“ можем да обърнем внимание на някои от допълнително дадените пояснения – жени и семейства в риск, жени, експлоатирани за комерсиални цели.

Според получените данни, касаещи тези проблемни групи от обществото с тези въпроси се занимават само около 4,8% от изследваните неправителствени организации.

4. Обхват на дейността на неправителствените организации

Неизменна част от анализа на състоянието на изследваните организации от третия сектор са данните за административно-териториалните единици, в които те извършват своите дейности. Делът на организациите, посочили цялата страна като териториален обхват на действие е най-голям – 47,6%, следван от този на ниво община – 38,1%. Най-малък – 14,3% е делът на организациите, които извършват дейността си на ниво област (Фигура 6).

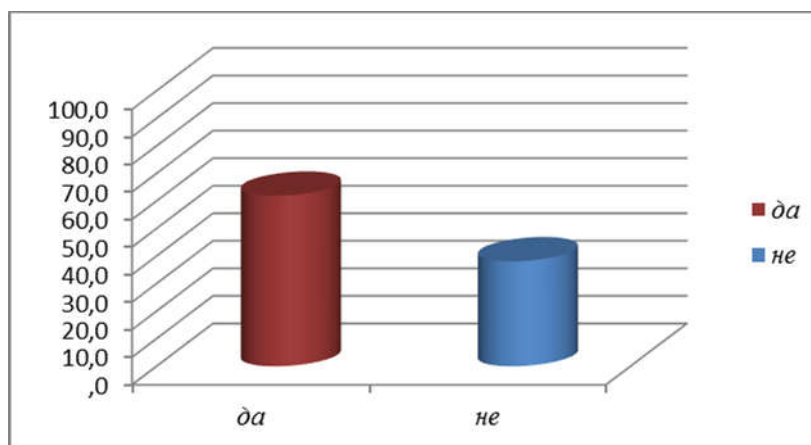
Сравнителен анализ на качествено състояние на неправителствените организации, функциониращи в големите градове, и тези, регистрирани в малки селски райони е излишен.



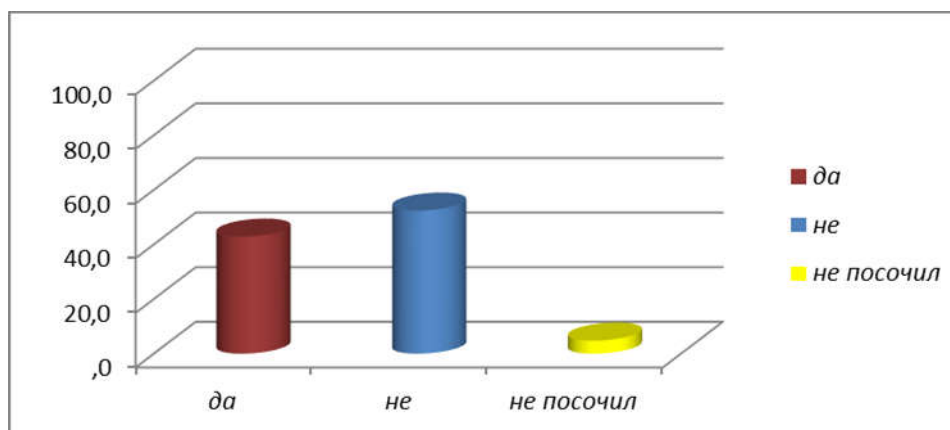
Фиг. 6 Разпределение на изследваните неправителствени организации според обхвата на дейността им (относителни дялове в %)

Изводът от този анализ е повече от ясен – капацитетът, осигуреността с ресурси, възможностите за осигуряване на донорски и други финансови средства, както и уменията на наличните човешки ресурси са в пъти по-добри в организациите от големите общини. Това е валидно и за имиджа на гражданските структури, функциониращи в големия град, в сравнение с тези от малките общини.

Друг съществен показател за активността на неправителствените организации би могъл да се приеме критерият „**членство в национални и международни организации**“. Според получените резултати от изследването 61,9% от гражданските структури членуват в национални сдружения и мрежи (Фигура 7), 42,9% членуват в международни организации и мрежи (Фигура 8). Общият процент надвишава 100%, поради факта, че някои от анкетираните неправителствени организации са посочили повече от един отговор.



Фиг. 7 Разпределение на изследваните неправителствени организации според членството им в национални мрежи (относителни дялове в %)



Фиг. 8 Разпределение на изследваните неправителствени организации според членството им в международни мрежи (относителни дялове в %)

Тези резултати дават основание за **положителни изводи** относно волята и ресурсите на изследваните неправителствени организации за активно партньорство с национални и международни граждански структури. Все още същественото разделение на малки и големи организации е сериозна пречка пред местните неправителствени организации за включване в партньорски инициативи с национални и особено с международни институции. При разговори с представители на изследваните организации се сподели, че по-малките организации нямат изградени механизми за такива партньорства. Такива се наблюдават в работата на големите организации с дълга история,

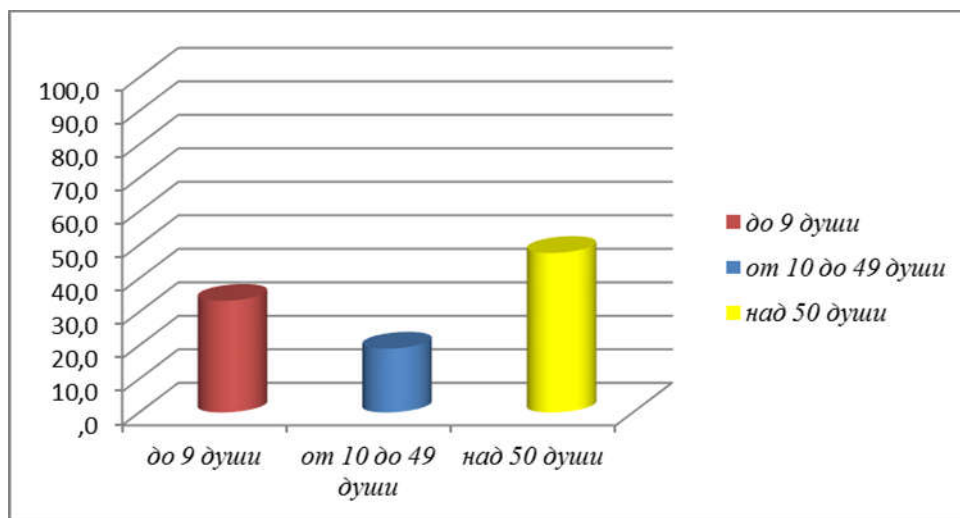
за чието развитие може да се каже, че е устойчиво. В повечето случаи съвместните дейности на тези организации са в рамките на конкретни проекти.

5. Човешки ресурси

В търсене на показатели за ефективността и капацитета на неправителствените организации можем да ползваме като индикатор **числения състав на организациите** – не само назначените по трудови и граждански договори, но и доброволците, споделящи идеите. В случая този индикатор илюстрира значимостта на мисията на неправителствената организации, ориентирана към гражданите и готовността за реализацията ѝ.

Факт е, че неправителствените организации трудно биха могли да си позволят да наемат многочислен и капацитетен човешки ресурс. Те трудно привличат и задържат добрите активисти и професионалисти. Основното обяснение за това е липсата на ресурси за подходящо възнаграждение за работата им. Гражданските структури в по-голямата си част разчитат на доброволци и осъществяват междинно звено за навлизащи в кариерата млади специалисти (това се потвърждава от резултатите, представени на *Фигура 9*). Човешкият ресурс винаги се е считал за един от основните проблеми пред развитието на неправителствените организации.

Лесно може да се открие съответствие между дела на организациите с членски състав около 10 – 49 души и този на новоучредените организации. Логично следва извода: „по-възрастните организации“ са по-стабилни, имат по-голям финансов ресурс и имидж и по-лесно могат да ентусиазират или съответно да привлечат хора за осъществяване на проектите си.



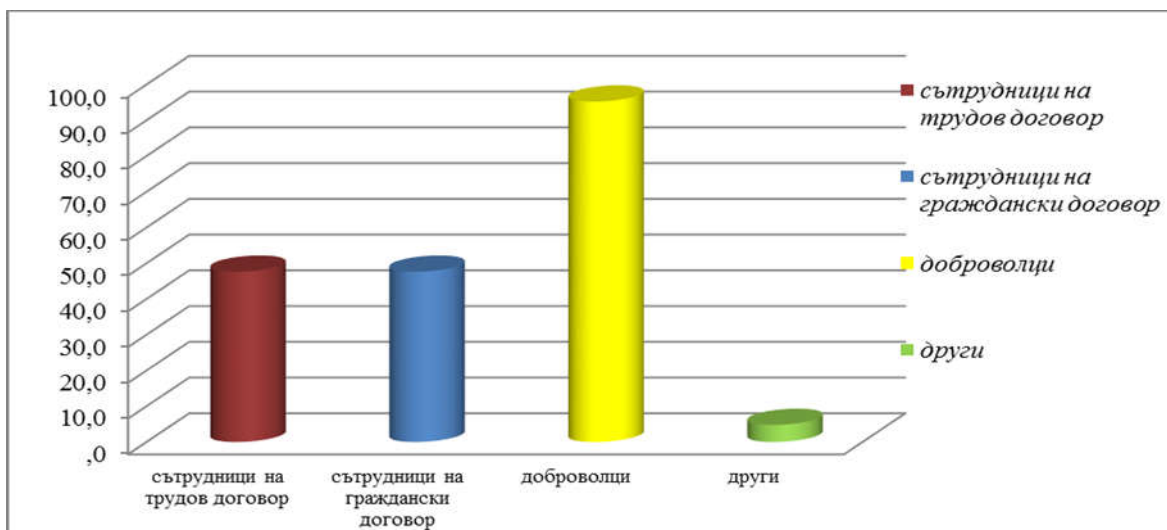
Фиг.9 Разпределение на изследваните неправителствени организации според общия брой на членовете им (относителни дялове в %)

Друга причина за по-малкия брой на персонала в новоучредените неправителствени организации може да се обясни с неориентираността им, както и с неувереността им в жизнения просперитет на организацията. Това поставя пред ръководителите ограничения за броя на участниците в екипа, тъй като е неизвестен периодът на съществуване и развитие, и те предпочитат да наемат своите хора за изпълнение на конкретна дейност или съответно проект и да ограничават ангажиментите си към тях.

Опитът да се получи яснота по въпроса за **човешкия ресурс** на изследваните неправителствени организации и за техния капацитет се свързва с разпределението на активно действащи екипи според формата на ангажираност – граждански договор, трудов договор, доброволци. Очакванията за наличието на малък брой организации, които

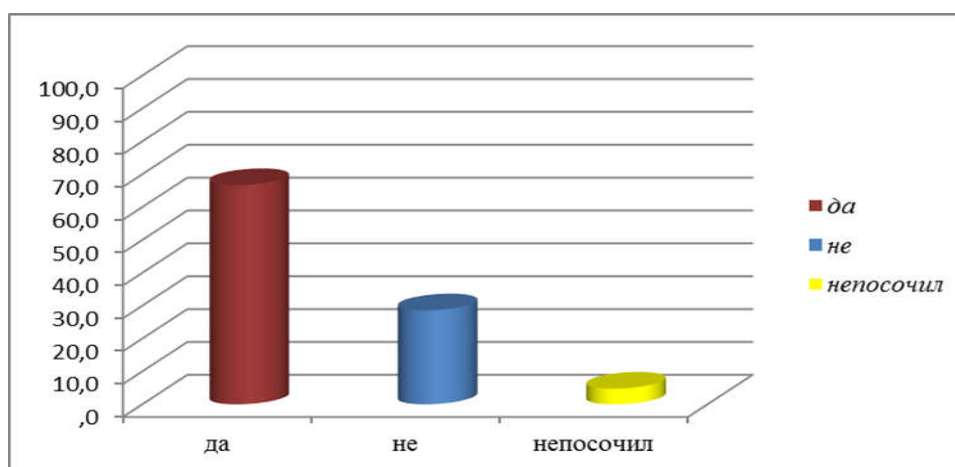
разполагат с персонал, работещ по трудов и граждански договор се потвърди. Разпределението по този показател е отразено на *Фигура 10*. Очевиден е превесът на **доброволците** – 95,2%.

Повечето от анкетираните граждански структури, говорят за тях като за наличен ресурс. Доброволците са предимно млади хора с добро образование, но те рядко се използват в областта на собствената им специалност и квалификация (Фондация „Работилница за граждански инициативи“, 2003: 78). В повечето случаи те се включват в дейността и по-малко в административната работа. Доброволците в България все още се разглеждат като проблемен феномен, както по отношение на мотивирането на хората, така и по отношение на успешното им управление.



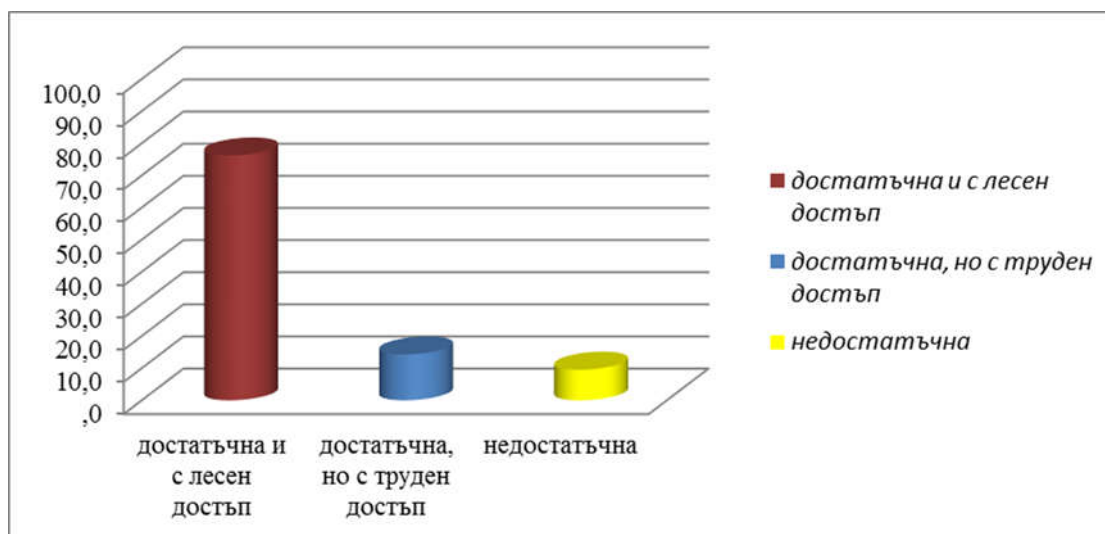
Фиг. 10 Разпределение на изследваните неправителствени организации според формата на ангажираност на служителите им (относителни дялове в %)

Наличието или отсъствието на собствени **интернет-страници** също би могло да се разглежда като критерий за състоянието на изследваните неправителствени организации. Познаването и ползването на съвременни информационни и комуникационни технологии е предпоставка за адекватно и успешно включване на организациите в активното гражданско общество в страната и чужбина. Данните показват, че 66,7% от неправителствените организации разполагат със собствена интернет-страница (*Фигура 11*).



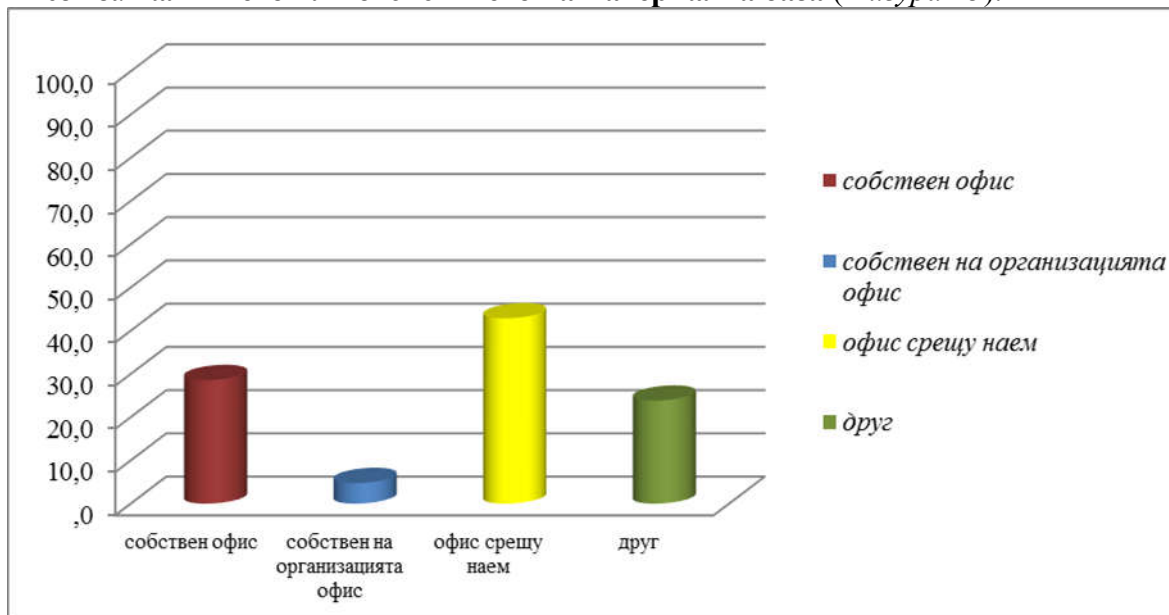
Фиг. 11 Разпределение на изследваните неправителствени организации според наличие на собствена интернет страница (относителни дялове в %)

Като положителен може да се отчете и резултатът, че 76,2% от анкетираните граждански структури посочват, че необходимата информация, за организиране на дейността им е достатъчна и с лесен достъп (Фигура 12). Посочените резултати създават положителни очаквания относно бъдещото развитие на изследваните организации.



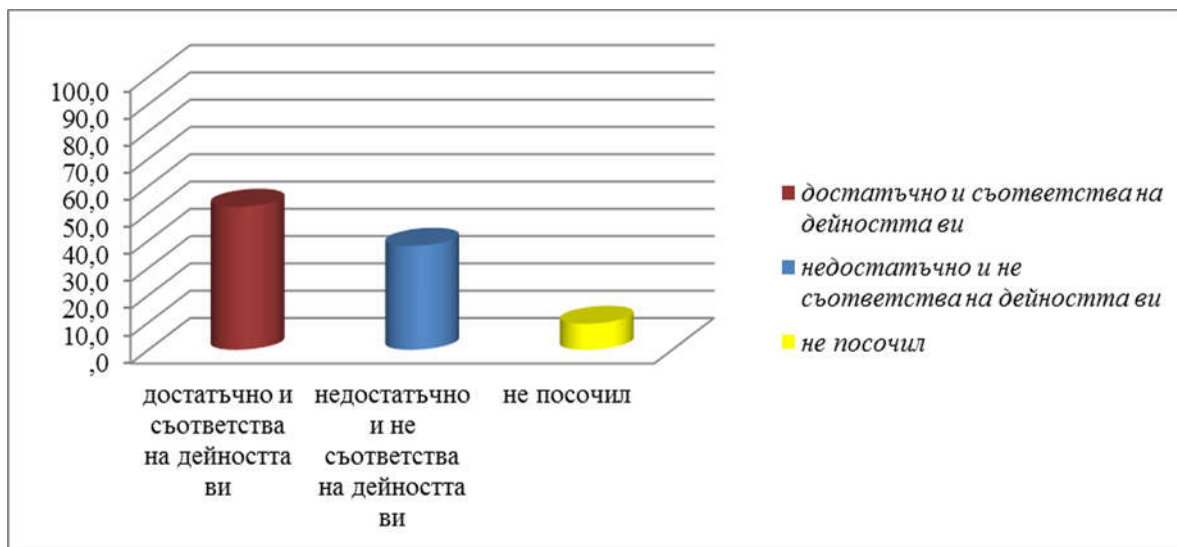
Фиг. 12 Разпределение на изследваните неправителствени организации според достъпа до информация, необходима за организиране на дейността им (относителни дялове в %)

Важна подробност от анализа на регистрираните в процеса на изследването данни, са и тези за **наличието или отсъствието на материална база** (Фигура 13).



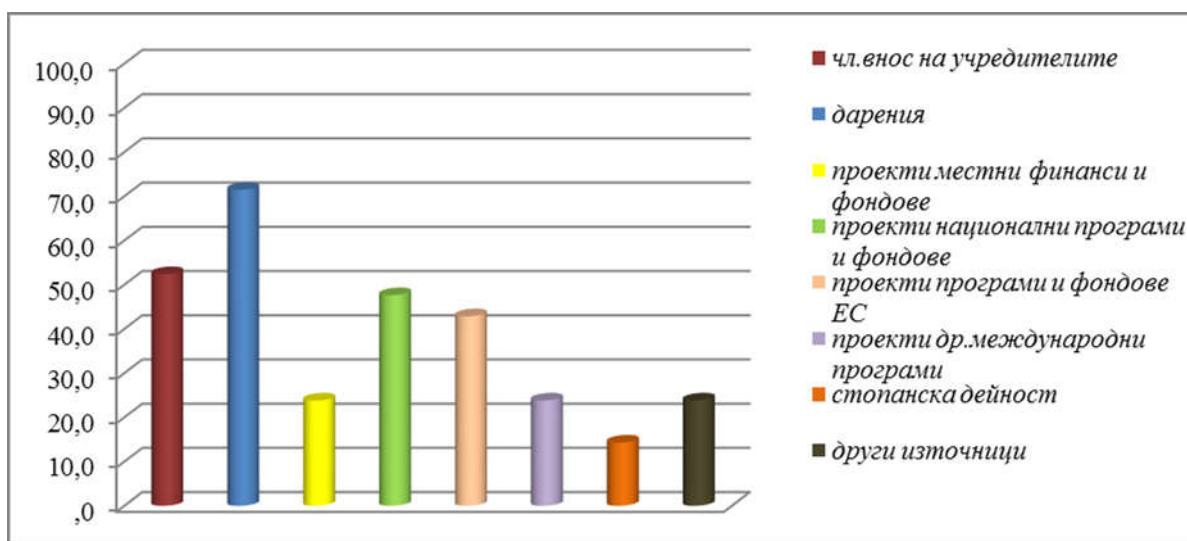
Фиг. 13 Разпределение на изследваните неправителствени организации според наличие или отсъствие на материална база (относителни дялове в %)

Положително е, че 52,4% от анкетираните неправителствени организации изразяват удовлетвореност от състоянието на ползваната за техните нужди материална база. По-малък (38,1%) е процентът на тези организации, които изразяват неудовлетвореност от материалната база, което би могло да се посочи като причина за тяхната по-слаба активност (Фигура 14).



Фиг. 14 Разпределение на изследваните неправителствени организации според удовлетвореността им по отношение на материалната база (относителни дялове в %)

Според вида на **финансовите източници** на изследваните неправителствени организации може да се съди за тяхната самостоятелност, способност да работят в условията на конкурентност и на тази основа биха могли да се очертаят перспективите пред тяхната устойчивост. Анализът на получените резултати е отразен на *Фигура 15*.



Фиг. 15 Разпределение на изследваните неправителствени организации според източниците на финансиране (относителни дялове в %)

Дарения – тази практика бързо се разраства. Това се потвърждава и от получените резултати. Най-висок е процентът на организациите посочили, че разчитат на дарения за да осигурят част от своя бюджет (71,4%). Този факт отразява способността на гражданските структури да мобилизират обществени ресурси за своята кауза и дейности. Неправителствените организации постигат известен успех в тази област и благодарение на лични контакти. От друга страна това говори за известна отдалеченост от пазара и „пазарните“ механизми за финансиране на дейността на третия сектор, което би могло да се окаже фактор за увеличаване на тяхната уязвимост на външни влияния и устойчивост.

Членският внос като източник на финансиране е посочен от 52,4% от изследваните неправителствени организации. От неформалните разговори с представители на изследваните граждански структури, се формира впечатлението, че членският внос се определя като зона на символични отношения, а не като възможен сериозен източник на приходи и ресурси.

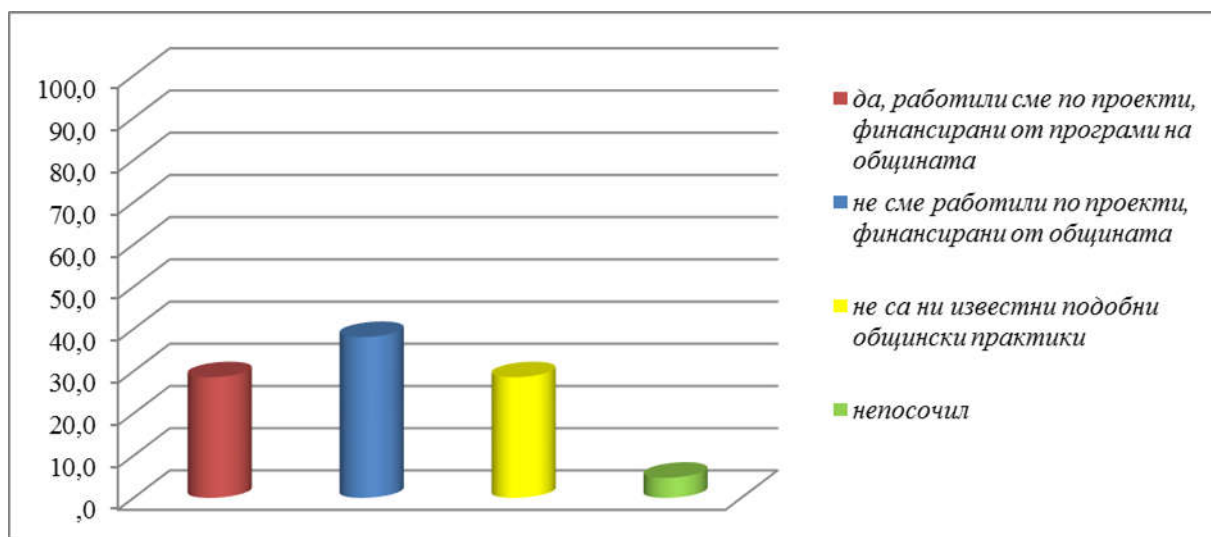
Приходи от реализирани проекти, финансирани от различни програми и фондове на Европейския съюз, международни, национални и местни.

Те имат място като финансов източник за анкетираните организации. Най-висок 47,6 е процентът на приходите, реализирани от националните програми и фондове, с 42,9% се нареждат приходите от програми и фондове на Европейския съюз. Равен брой 23,8% са за приходите от други международни, както и от местните програми и фондове. Общият брой на процентите е повече от 100, защото изследваните неправителствени организации са посочили повече от един отговор.

От получените от обработката на анкетните карти количествени резултати може да се **направи извода, че третият сектор в целевия район все още няма** необходимия капацитет и опит в печеленето на проекти и с това в осигуряването на финансиране на конкурентна основа.

Този извод се подкрепя и от анализа на отговорите на въпроса за участието на неправителствените организации в проекти, по които работи общинската администрация (Фигура 16).

Според получените резултати 38,1% от организациите са посочили, че не са участвали в подобни инициативи. Макар, че само 28,6% от анкетираните граждански структури да посочват, че са работили по проекти, финансирани от общината, би било удачно да се направи извода, че има едно макар и малко ядро конкурентноспособни организации, които са в състояние да подготвят качествени проектни предложения.



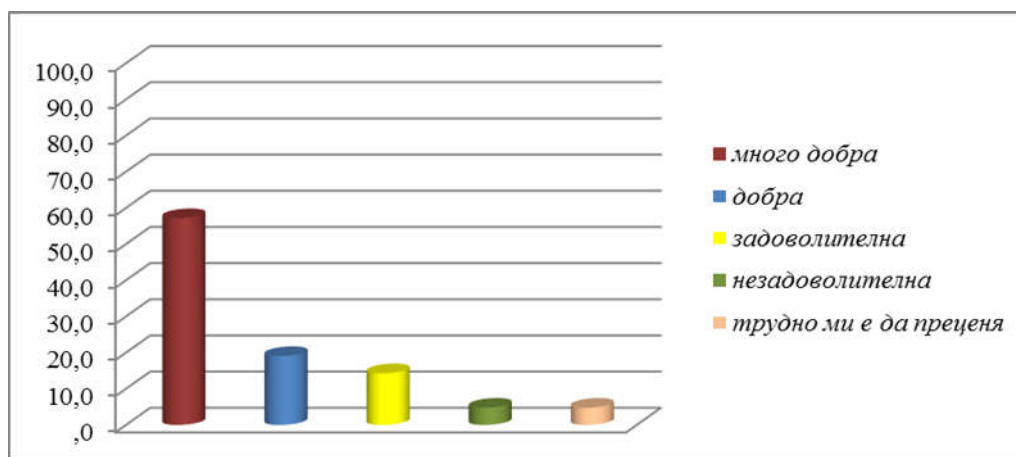
Фиг. 16 Разпределение на изследваните неправителствени организации според осъществените проекти, финансирани от програми на общинската администрация (относителни дялове %)

Приходи от стопанска дейност, свързана с целите на организацията – този източник има важно място в структурата на приходите на анкетираните неправителствени организации. За 14,3% от изследваните организации този източник формира част от финансовите им приходи. Този факт може да се интерпретира положително от гледна точка на пазарната активност на третия сектор в контекста на усилията му да финансира

постигането на своите специфични цели и задачи. Не бе възможно да се установи какъв е делът на приходите от стопанска дейност в бюджета на изследваните организации - те споделят опита си, свързан с изпълнението на стопанска дейност, но не са склонни да предоставят цифри.

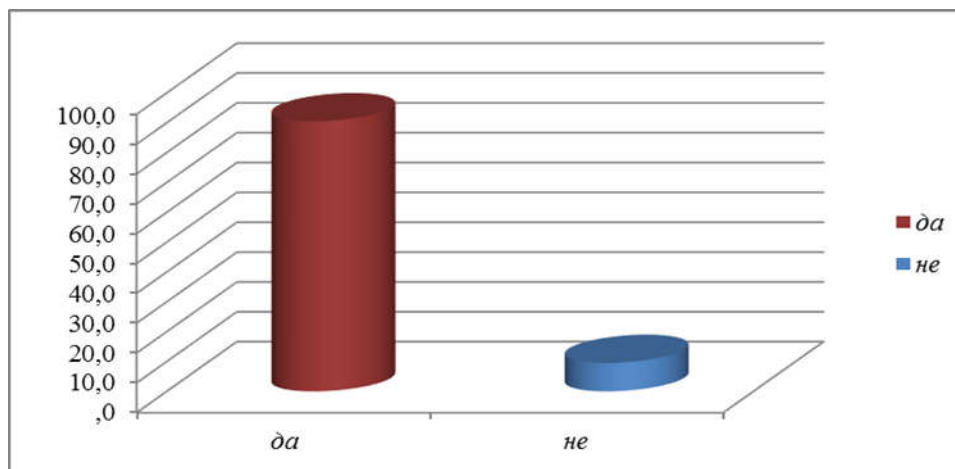
На въпроса каква самооценка дават за дейността на организацията си и участието ѝ в обществения живот – 57,1% от анкетираните организации я определят като много добра и едва 4,8% дават задоволителна оценка за дейността си (*Фигура 17*). Тези данни показват едно добро ниво на участие на третия сектор при формиране и осъществяването на местните политики.

Констатираната по-горе положителна самооценка за дейността на анкетираните организации кореспондира и с мнението за състоянието на организационния капацитет на техните представители. Преобладаваща част от анкетираните (90,5%) посочват, че имат достатъчни знания и практически умения за управление на дейностите на организацията.



Фиг. 17 Разпределение на изследваните неправителствени организации според самооценката им за извършваната дейност (относителни дялове %)

Липсата на традиции и системи за **обучение и квалификация** на представители на гражданските структурите, както и обмяна на добри практики в тази сфера е причина 90,5% от анкетираните организации да посочат, необходимост от повишаване на квалификацията на сътрудниците си (*Фигура 18*).

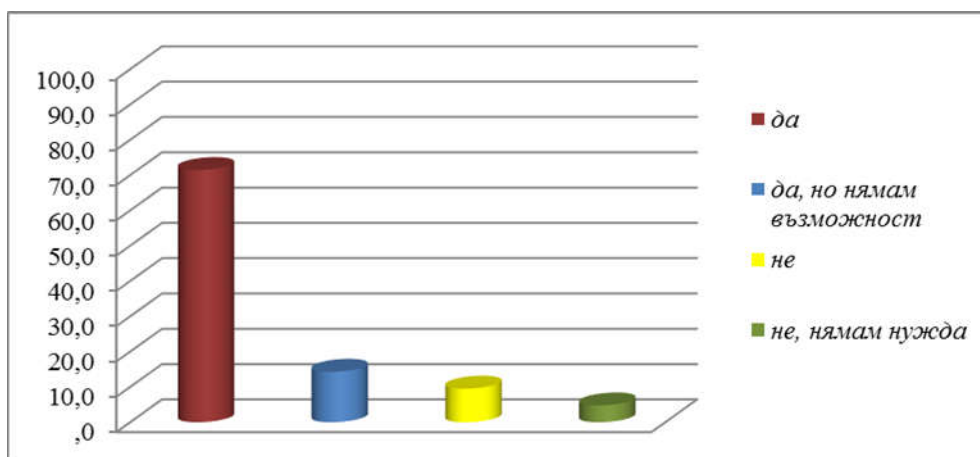


Фиг. 18 Разпределение на изследваните неправителствени организации относно знанията, уменията и компетенциите на сътрудниците им (относителни дялове %)

Неподготвеността е пречка за по-сериозно участие в дейностите по планиране на местното развитие, при обсъждане на важни социални въпроси. Извеждането на добри практики в тази посока ще помогне за намиране на ясни измерители за ефективността на дейността на неправителствените организации, за преодоляване на информационния дефицит, за обществения ефект от дейността на третия сектор. Така ще се опровергае мнението, че секторът е затворен за обществеността и работи основно за задоволяване на собствени интереси.

Показателен е фактът, че 71,4% от участниците в изследването заявяват категоричното си желание за участие в организирани форми на обучение (*Фигура 19*).

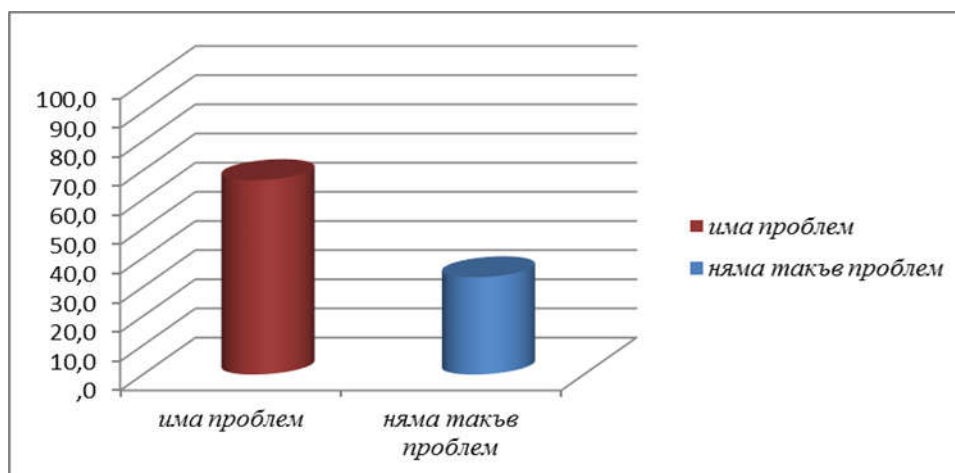
Интересът към различни форми на обучение е индикатор за повишен интерес към професионалното и личностно израстване на представителите на третия сектор, израз на ясно осъзната необходимост от получаване на специализирана подготовка, което е гаранция за стабилност и ясно присъствие в живота на местната общност.



Фиг. 19 Разпределение на изследваните неправителствени организации според заявеното желание за участие в квалификационни курсове (относителни дялове %)

6. Проблеми при осъществяване на дейността на неправителствените организации.

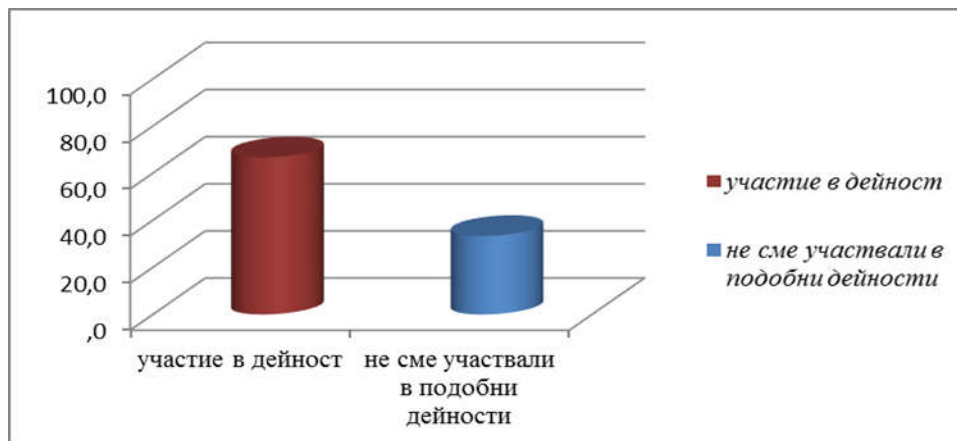
Според получените от изследването резултати 66,7% от неправителствените организации са се сблъскали с проблеми в работата си (*Фигура 20*).



Фиг. 20 Разпределение на изследваните неправителствени организации според наличие на проблеми при осъществяване на дейността им (относителен дял %)

7. Практики на партньорство в съвместни дейности с местната власт и местната администрация.

Изследваните неправителствени организации на територията на община Пловдив имат ясна представа за собствена мисия. Не толкова ясно очертана е мисията им във взаимодействието с местната власт и местната администрация. 66,7% от анкетираните организации отбелязват, че са реализирали партньорски инициативи с общинската администрация (Фигура 21). Резултатите от направеното изследване показват, **че е налице реално взаимодействие между гражданските структури и администрацията.**

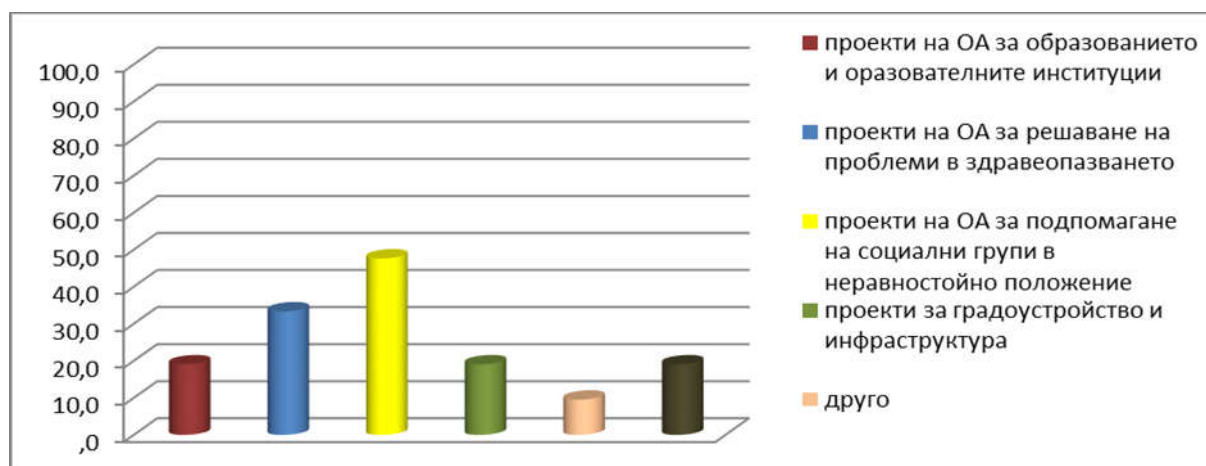


Фиг. 21 Разпределение на изследваните неправителствени организации според участието им в дейности, организирани от общинската администрация (относителен дял%)

Поради факта, че въпросът е отворен, посочените от изследваните неправителствени организации дейности – предмет на взаимодействие със структурите на местната власт и местната администрация са: **съвместни проекти, честване на тържества, местно и регионално планиране, създаване на фондове и др.**

Данните от анкетата, проведена с представители на третия сектор, очертават основните направления, в които се разполагат целите на организациите в усилията им да осъществяват сътрудничество с представителите на местната власт и местната администрация.

Най-висок (47,6%) е дялът на организациите, участвали в обсъждането на проекти и програми за подпомагане на социални групи в неравностойно положение (Фигура 22).



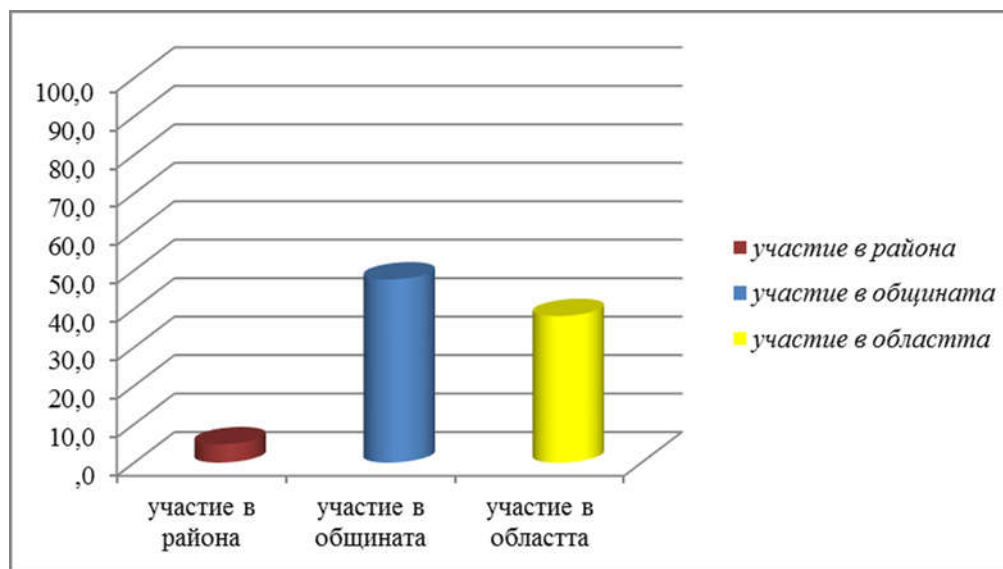
Фиг. 22 Разпределение на изследваните неправителствени организации според участието им в организирането и провеждането на съвместни инициативи с общинската администрация (относителен дял%)

Обобщените данни показват, че неправителствените организации, действащи на територията на община Пловдив, не са включени ефективно в процеса на консултации, предхождащи вземането на конкретни решения. Общата нагласа на третия сектор на настоящия етап е **неудовлетвореност** от състоянието на нещата.

Разбира се участието на третия сектор в процеса на формиране на политики и в следствие - при наблюдението на ефективното изпълнение и прилагане на тези политики не може да се случи без волята и подкрепата на местната власт и местната администрация. Обнадеждаващ е фактът, че в повечето общински/областни планове или стратегии за развитие се регламентира участието на неправителствените организации в консултативни органи, базирани на Закона за регионалното развитие (*Фигура 23*).

Общинската администрация осъществява сътрудничеството си с гражданския сектор под формата на обществени/консултативни съвети, които са тематични. В община Пловдив са създадени следните обществени съвети с участието на представители на гражданските организации:

1. Консултативен съвет към кмета.
2. Обществен съвет за развитие на Пловдив.
3. Обществен съвет за противодействие на корупцията.
4. Обществен съвет по етнически и интеграционни въпроси.
5. Обществен съвет по наркотичните вещества.
6. Обществен съвет по туризъм.
7. Обществен съвет по социално подпомагане.
8. Обществен съвет за социално включване на хората с увреждания
9. Съвет за партньорство по изпълнение на Общинския план за развитие на град Пловдив за периода 2005 – 2013 г.
10. Граждански съвет в подкрепа на евроинтеграцията на Пловдив.



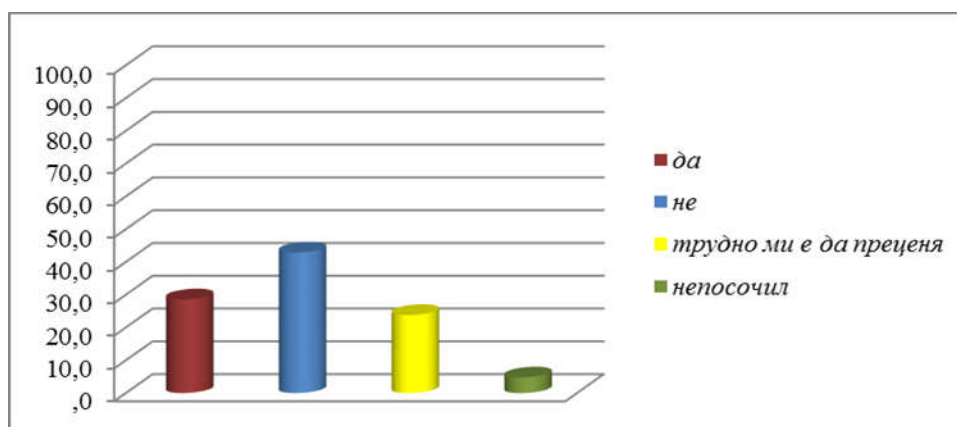
Фиг. 23 Разпределение на изследваните неправителствени организации според участието им в консултативни органи (относителен дял%)

Някои от тези съвети (по въпросите за туризма и по етническите и интеграционните въпроси) са сформирани по силата на Закона за регионалното развитие, но не всички съвети са еднакво ефективни в работата си.

По предложение на кмета на общината с решение на Общинския съвет е сформирана работна група за наблюдение изпълнението на Общинския план за развитие на Пловдив за периода 2005 – 2013 г. Основните ѝ задачи са свързани с (1) периодично

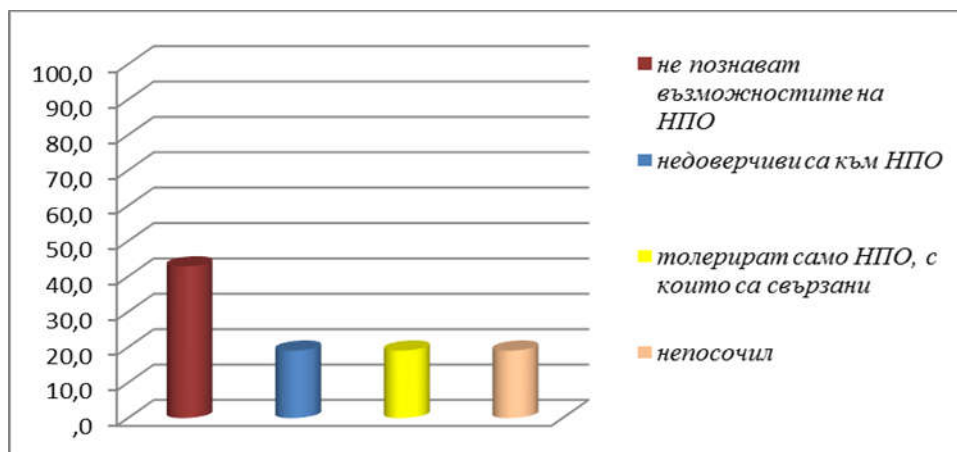
отчитане на изпълнението на Общинския план за развитие; (2) информиране на общинското ръководство и гражданите за ефектите от провежданите политики; (3) обсъждане на нови идеи за програми и проекти към програмата за изпълнение на Общинския план за развитие. Съставът на работната група е от представители на различни институции и неправителствени организации, с проявено отношение към местното и регионално развитие.

Прави впечатление, наличието на недоверие от страна на анкетираните представители на неправителствени организации към местната власт и местната администрация. Около 43% от тях дават категоричен отговор, че местната власт и местната администрация в Пловдив не разчита на третия сектор при разработването и осъществяването на конкретни политики от местно значение (Фигура 24).



Фиг. 24 Разпределение на изследваните неправителствени организации според мнението им за отношението на местната власт при участието им в конкретни политики (относителен дял%)

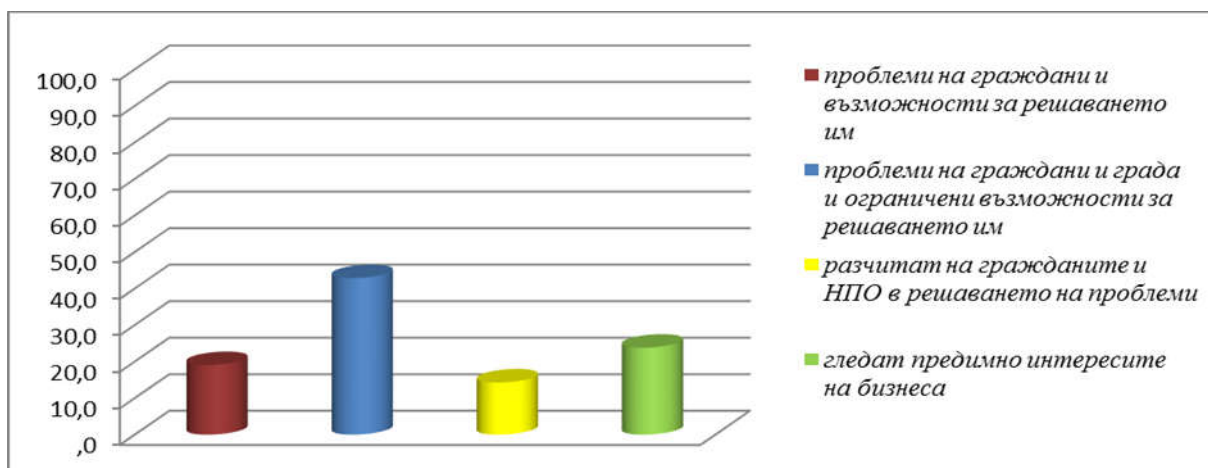
Според получените резултати 42,9% от изследваните неправителствени организации посочват, че местната власт се интересува от проблемите на гражданите, но са ограничени във възможностите за решаването им (Фигура 25).



Фиг. 25 Разпределение на изследваните неправителствени организации според причините за липса на сътрудничество с местната власт (относителен дял%)

Показателен за съществуващото недоверие е факта, че 23,8% от неправителствените организации посочват като отговор, че местната власт защитава предимно своите интереси и тези на бизнеса (Фигура 26). Изказват се съмнения в

политически пристрастия, поставяни над обществения интерес, в преследване на частни или икономически интереси.



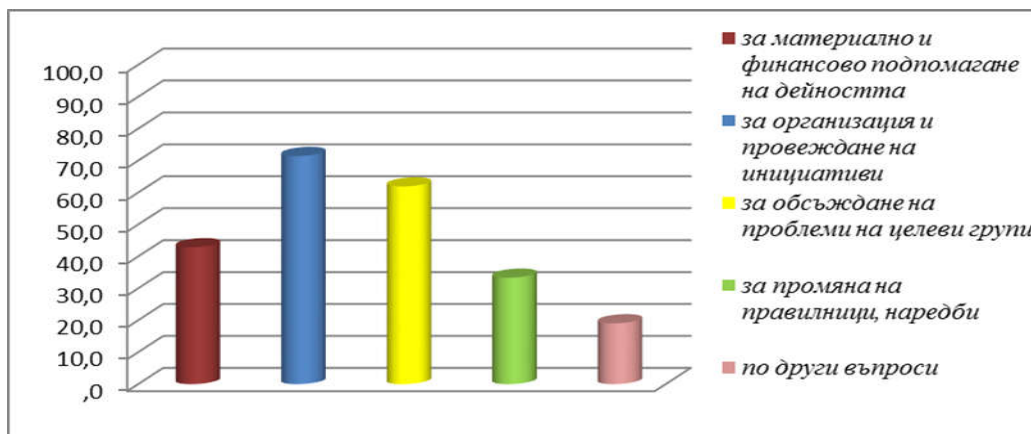
Фиг. 26 Разпределение на изследваните неправителствени организации според впечатленията им за отношението на местната власт към обществените проблеми (относителен дял%)

Може да се **направи извода, че на този етап начинът на действие на местната власт по отношение на взаимодействието с неправителствените организации не отговарят на очакванията на анкетираните организации.** В допълнение към отчетеното недоверие за защита на обществения интерес, третия сектор е на мнение, че липсва достатъчна активност от страна на представителите на местната власт.

В отговорите на изследваните неправителствени организации за начините на взаимодействие при реализацията на политиките на местно ниво присъстват основно социалните услуги – 47,6%.

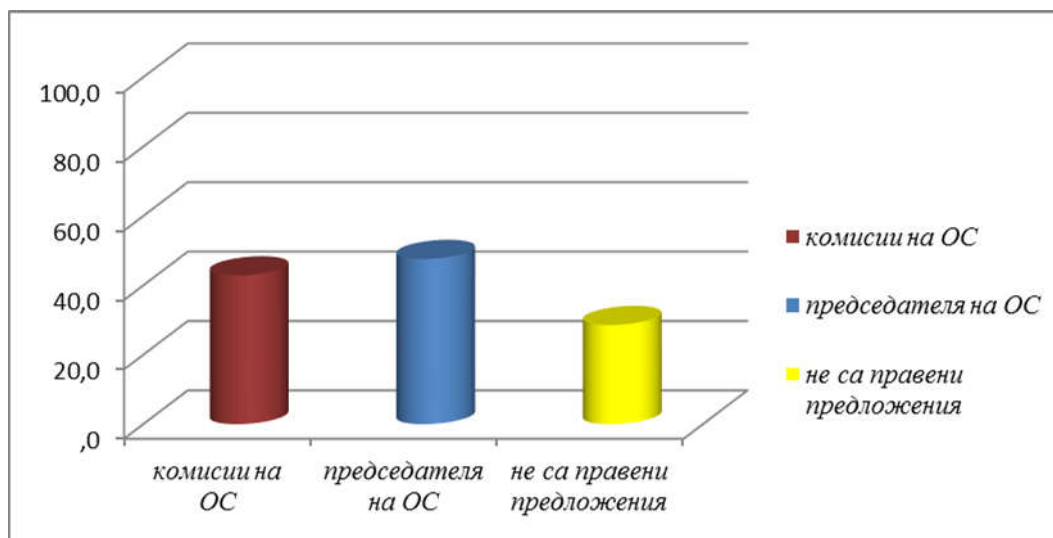
Преобладава мнението, че при осъществяване на партньорството за изпълнение на социалната политика, местната власт предоставя административна и логистична подкрепа, и в по редки случаи финансова. В дългосрочен план тази ситуация е неблагоприятна за гражданското общество. Взаимодействията са предимно епизодични, по конкретен повод, а не ориентирани към трайно решаване на проблемите.

Според получените резултати 71,4% от изследваните неправителствени организации са търсили съдействие от местната власт за организация и провеждане на конкретни инициативи; 61,9% – за разрешаване на проблемите на отделни целеви групи; 42,9% – за материално и финансово подпомагане на дейността си (Фигура 27).



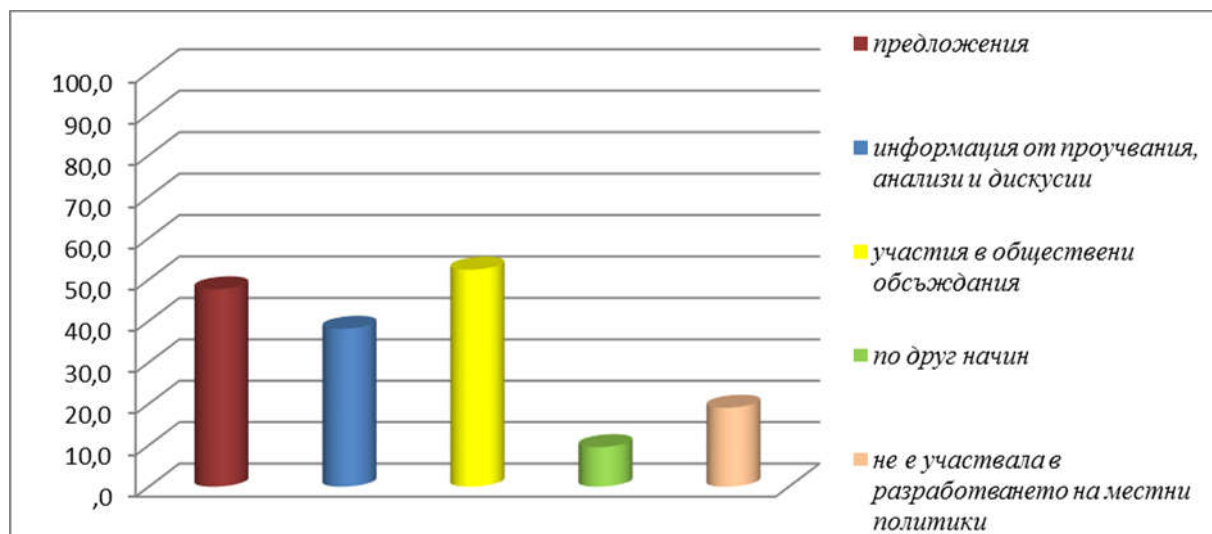
Фиг. 27 Разпределение на изследваните неправителствени организации относно възможностите за съдействие с общинския съвет (относителен дял%)

Като положителен се възприема факта, че 42,9% от анкетираните неправителствени организации са правили предложения за решаване на проблеми на гражданите до комисиите на Общинския съвет, а 47,6% от тях са отправяли такива и до председателя на Общинския съвет (Фигура 28). Получените резултати са показателни за активността на третия сектор, при разрешаването на проблеми на обществото и на отделни целеви групи.



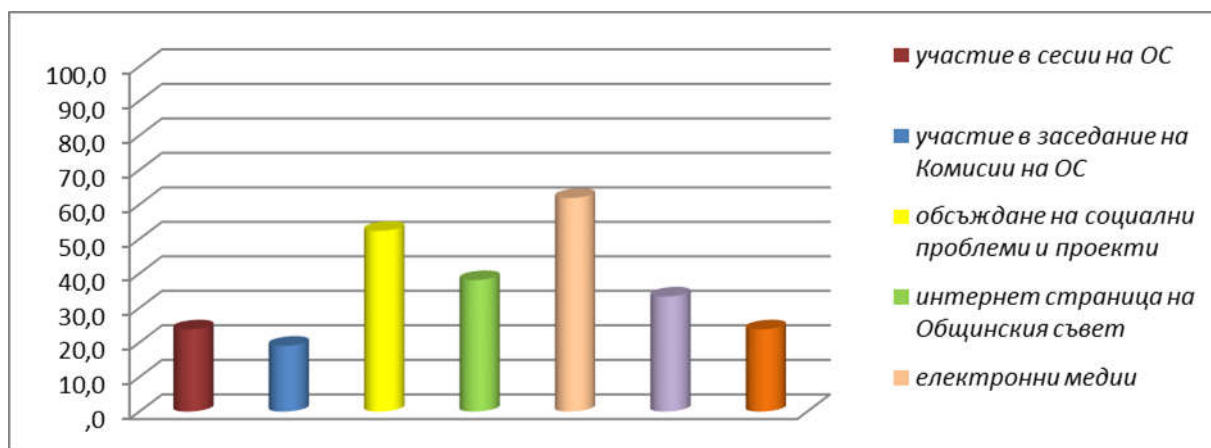
Фиг. 28 Разпределение на изследваните неправителствени организации относно предложенията им към общинския съвет (относителен дял%)

В изследването се регистрира взаимодействие между местната власт и гражданския сектор в **разработването на местни политики**. На етапа на планиране, взаимодействието е организирано чрез участие в **обществени обсъждания** – 52,4%, а **чрез предложения** – 47,6 % (Фигура 29). Прави впечатление, че на преден план стоят **формите на пряко включване** (консултативни групи, работни групи, публични дискусии). На позаден план остават проучванията на мнението чрез анкетни карти, интервюта, анализи и специализирани дискусии – 38,1%.



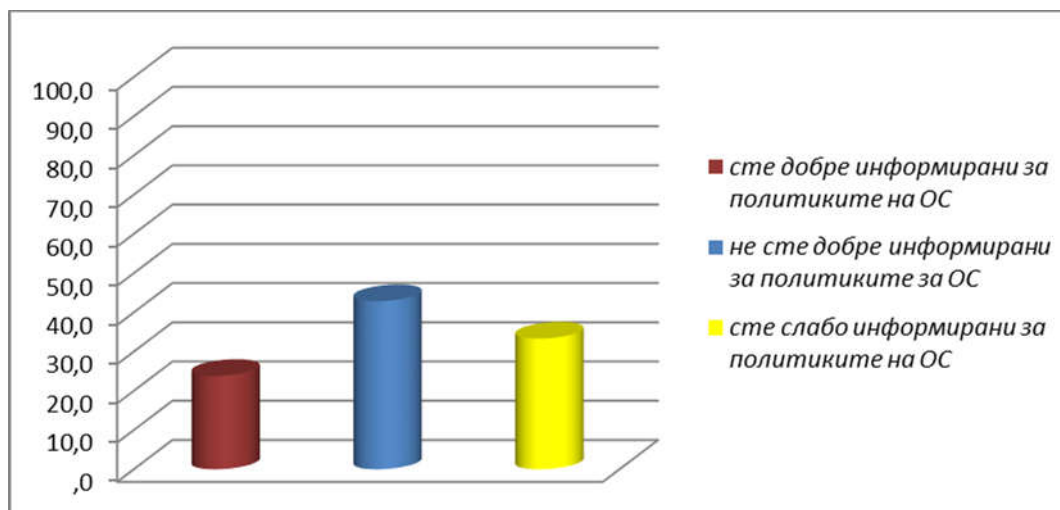
Фиг. 29 Разпределение на изследваните неправителствени организации относно формите на участие в разработването на местни политики (относителен дял%)

По отношение на информираността на неправителствените организации за политиките на местната власт – 61,9% от тях посочват, че получават такава от електронните медии; 52,4% посочват, че получават информация от обсъждане на социални проблеми и проекти; 33,3% от анкетираните неправителствени организации получават необходимата им информация от местния печат. Не толкова активни са организациите по отношение на участията си в сесии на Общинския съвет – 23,8% и в участията си в заседания на комисиите на Общинския съвет – 19% (Фигура 30).



Фиг. 30 Разпределение на изследваните неправителствени организации относно начините на информиране за политиките на местната власт (относителен дял%)

Информацията, предоставяна от местната власт, се оценява еднозначно от неправителствените организации – 33,3% от анкетираните са съгласни, че са слабо информирани за политиките на Общинския съвет; 42,9% посочват, че не са добре информирани за политиките на Общинския съвет; 23,8% отговарят, че са добре информирани за политиките на Общинския съвет (Фигура 31).



Фиг. 31 Разпределение на изследваните неправителствени организации относно степента им на информираност за политиките на местната власт (относителен дял%).

Тези количествени данни са индикатор за съществуваща непрозрачност по отношение на разработваните и провежданите местни политики и дейността на местната власт и по-конкретно на Общинския съвет. Този анализ ни насочва към извода, че е необходимо повишаване на прозрачността, което би довело до повишаване на доверието към публичните власти.

ПРИЛОЖЕНИЕ №1**Списък на анкетираните неправителствени организации****А. Основна група неправителствени организации, вписани в
Регистъра на община Пловдив**

1. Сдружение „Майки срещу дрогата”
2. СНЦ Съюз на инвалидите - Дружество Пловдив
3. Национална асоциация на сляпо - глухите в България
4. Сдружение „Съюз на инвалидите в България” Общинска организация - Пловдив
5. Сдружение „Национална асоциация за социална интеграция България ДАО
Център”
6. Младежки клуб „Рома - Столипиново”
7. Областен съвет на Български червен кръст
8. Сдружение „Различни, но равни”
9. Сдружение „Асоциация на пациенти с наследствен ангиоедем”
10. Сдружение с нестопанска цел „Надежда за достоен живот”
11. Съюз на глухите в България Районна организация - Пловдив
12. Национален алианс за работа с доброволци
13. Сдружение „Шарен клас”
14. Национален център за рехабилитация на слепи
15. Коалиция за граждански организации „Столипиново”
16. Сдружение за педагогическа и социална помощ за деца ФИЦЕ -България
17. Дружество „Военноинвалид” - гр. Пловдив
18. Сдружение с нестопанска цел „Подари надежда”
19. Сдружение с нестопанска цел в обществена полза за младежки инициативи и
межкултурна интеграция във формалното и неформалното образование - Гранки
20. Сдружение „Клуб за пълноценен живот”
21. Сдружение „Интеграция за деца и младежи”
22. Национална потребителска кооперация на слепите в България
23. Сдружение „Паралелен свят”
24. Сдружение с нестопанска цел „Отвори очи”
25. Сдружение „Демокрация, солидарност, справедливост”

**Б. Контролна група неправителствени организации
(избрани на случаен принцип)**

26. Сдружение „Младежки инициативи за достойно бъдеще”
27. Сдружение „Утре”
28. Сдружение на творците - Пловдив
29. Сдружение „Младежки инициативи за развитие” - МИР
30. Сдружение „Активни идеи”
31. Сдружение „Икар”
32. Сдружение „Фонда за превенция на престъпността - ИГА”
33. Сдружение „Млада България”
34. Дружество „ДАР”
35. Национална асоциация „Дебати”

БИБЛИОГРАФИЯ:

Правилник за организацията и дейността на Общински съвет Пловдив, www.plovdiv.bg

Nilda Bullain and Radost Toftisova, A Comparative Analysis of European Policies and Practices of NGO - Government Cooperation, ECNL, Final Report, 2004, p. 43

Неправителственият сектор в контекста на развитие, Фондация „Работилница за граждански инициативи”, С., 2003 г., стр. 78

Наръчник за общините, изготвен по поръчка на Министерството на регионалното развитие и благоустройство и НСОРБ, Прилагане на Европейския етикет за иновации и добро управление в България, С., 2012 г.

Трифенова, Д., Правна рамка за участие на гражданските организации в управлението. Примерни модели. Изводи и препоръки, ФРМС, С., 2008 г.

Национално сдружение на общините в РБ, Наръчник за новоизбрани кметове и общински съветници мандат 2011/2015, С., 2011 г.

Фондация „Работилница за граждански инициативи”, Българският неправителствен сектор в контекста на развитие, С., 2003 г.

Eede, D. 1997

Фондация „Работилница за граждански инициативи”, Българският неправителствен сектор в контекста на развитие, С., 2003 г.,

Програма на ООН за развитие (ПРООН), 1999 г., <http://www.undp.bg/pape.php?id=1227&lang=>

Закона за социалното подпомагане, обн. ДВ. бр.56 от 19 май 1998г., изм. и доп. ДВ. бр.8 от 29 януари 2016 г.

Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане, обн. ДВ. бр.133 от 11 ноември 1998г., изм. и доп. ДВ. бр.89 от 11 ноември 2016 г.

Закона за регионалното развитие, обн. ДВ. бр.50 от 30 май 2008г., изм. и доп. ДВ. бр.15 от 23 февруари 2016 г.